lope de vega

cavalerul din olmedo

CAVALERUL DIN OLMEDO

PERSONAJELE

DON ALONSO
DON RODRIGO
DON FERNANDO
DON PEDRO
REGELE DON JUAN II
CONETABILUL
DOÑA INÉS
DOÑA LEONOR
ANA
FABIA
TELLO
MENDO
UN ȚĂRAN
O UMBRĂ
SLUJITORI
SUITA
OAMENI DIN POPOR

Acțiunea se petrece la Olmedo, Medina del Campo și pe un drum dintre aceste două așezări.

ACTUL I

SCENA I

Stradă în Medina del Campo

DON ALONSO

(singur)

O, amor, amor nu-ți spună
cel ce nu-i de-amor în stare,
căci plăcerea, în tipare,
știe orișice să pună.
Firea-n sînul ei adună
vîrste care știu răspunde
prieteniilor fecunde.
Animal desăvîrșit
nu-i, de nu l-au zămislit
două vreri, nicicînd, niciunde.
Dragostea să mi-o învie,
ah, doi ochi de drac de fată
se iviră dintr-o dată,
foc să-mi verse-n suflet mie ;
M-au privit, nu cu trufie —
dulce-galeș mai degrabă,
și i-am și crezut, în grabă,
căci gîndind că dor cu dor
se-ntîlnește, din fior
crește mult speranța slabă.
O, dulci ochi, dacă și-n voi

focul dintr-ai mei palpită,
dragostea-i desăvîrşită,
căci a izvorît din doi.
Însă tu, zeu orb, vioi,
Dacă ne-ai rănit, durut,
cu săgeţi ce nu-s la fel,
nu te lăuda defel,
căci din mine doar născut,
nemplinit eşti — şi pierdut.

SCENA II

DON ALONSO, TELLO, FABIA

FABIA
(lui Tello)

Eu, străine ?

TELLO

Da.

FABIA

M-o crede
cîine de-ăl de lux.

TELLO

Defel.

FABIA

Are vreo meteahnă el ?

TELLO

Că-i îndrăgostit se vede.

FABIA

Zău ? De cine ?

TELLO

Se arată,
uite, însuşi el, şi-i drept
ca tot zbuciumul din piept
să-ţi destăinuie îndată.

FABIA
(aparte lui Don Alonso)

Dumnezeu te aibă-n pază.

DON ALONSO

E cumătra, Tello ?

TELLO

Este.

DON ALONSO

Geamănă eşti, ca-n poveste
cu ce Firea înviază
printr-un farmec nebunesc.
O, tu, vraci rătăcitor
pentru bolile de-amor,
Hyppocrate, har ceresc,
mîna ţi-o sărut... O, tocă
de călugăriţă pură.

FABIA

Prins de-a dragostei căldură,
mă frămînţi în altă cocă ;
nici cinstire, nici ruşine
nu-mi stîrneşti... Mă linguşeşti,
şi deci văd bolnav că eşti,
deocheat.

DON ALONSO

Ah, ard în mine
vii dorinţi.

FABIA

E-hei, eu după
chip pe-ndrăgostiţi îi ştiu.
Ce-ai văzut ?

DON ALONSO

Un înger viu.

FABIA

Şi-altceva ?

DON ALONSO

Doi ochi să-mi rupă
inima, din minţi să-mi ies,
Fabia... S-o uit aş vrea,
şi să mă iubească ea.

FABIA

Ieri, la tîrg, îţi cam dai ghies
după una ce, sub strai
de ţărancă-n poale creţe,
ascundea doar o nobleţe,
nu al nurilor ei grai,
căci dona Inés, oricum,
este a Medinei floare.

DON ALONSO

Ai ghicit, o, vrăjitoare !
Focul ei îmi face scrum
inima.

FABIA

Ţinteşti cam sus.

DON ALONSO

Mîna ei vreau — nu mai mult.

FABIA

Da, te cred și te ascult.

DON ALONSO

Te-aibă-n pază Cel-de-Sus.
Da, la tîrgul din Medina,
seara, ah, doña Inés
arăta frumoasă,-ncît
toți ziceau că poți la soare
să te uiți, dar nu la dînsa.
Păru-i era bucle-lațuri,
ascunzînd momeala dulce,
căci cad inimile greu
de văd lațul gata-ntins.
Ochii ei, ah, cutezanței
îi iertau curmate vieți,
chiar de părăsiții spun
că sînt fericiți cei căror
prinde ea să le ia viața.
Mîinile și le mișca
în figuri de scrimă parcă,
grațioase, arătîndu-ți
rana proaspătă din piept.
Brațele-albe, de zăpadă
vie, i le-acoperea
o eșarfă dantelată.
Toba gurii ei chema
mii pedeștri, căci în tîrg
aduna mulțimi de oameni,
căpitan ea nefiind.
Nu purta corali sau perle,
căci știa Inés prea bine
că sînt perle dinții ei
și obrajii-i sînt coral.
Peste-un franțuzesc jupon,
mîndră ea purta catrință,

verde cum e apa mării,
ca să-și spună-n altă limbă
cheia tainei ei ascunse.
Condurașii nu credeau
că pot duce-atîția ochi,
cîți îi tot priveau, în șnururi,
și nici suflete în brațuri.
O, nu vezi migdal în floare
cum e dînsa, niciodată.
Nu-s miresme mai plăcute
decît cele ale Firii!
Nevăzut umbla cu dînsa
Amor, mort de-atîta rîs,
tot privind cum pești de rînd
cad în plasa-i de pescar.
Unii-i ofereau șiraguri
de mărgele — cercei alții,
dar urechii de șerpoaică
nu-i sînt de folos cerceii.
Alții-i ofereau și perle
pentru-al ei frumos grumaz,
dar cum ea-i o perlă toată,
nu prea pune preț pe perle.
Eu, schimbîndu-mi ochii-n limbă,
îi tot ofeream un suflet
pentru fiece cîrlionț,
și pentru un pas — o viață.
Și mă tot privea și, mută,
parcă îmi zicea: „Rămîi,
don Alonso, la Medina,
nu te du azi la Olmedo."
În speranța mea crezut-am,
Fabia... Azi dimineață,
la biserică s-a dus,
în veșmînt de mare doamnă,
nu schimbată în țărancă.

Fabia, ai auzit
că sfinţeşte apa chioară
fildeşul de inorog ?
Uite,-aşa, cu deget pur,
de cristal, atinse dînsa
apa-n aghiasmatar.
O, iubirea mea din basme
nouă se-arătă din apă,
îndulcind veninul care
mai ţîşnea din ochii ei.
Sora şi-o privi, şi,-n două,
se porniră-apoi să rîdă,
dragostea-nviind din rîsul
lor — şi stăruinţa mea.
Ci intrară-ntr-o capelă ;
eu — pe urma lor, visînd
nuntă mare şi frumoasă,
căci visează-ndrăgostiţii !
Ah, la moarte osîndit
mă simţeam, căci dragostea
sta să-mi spună : „Mîine mori,
căci te duc azi la capelă."
Turburat eram, încît
ba scăpam mănuşa, ba
chiar rozariul, căci ochii
lui Inés mă tot pîndeau.
N-am fost răsplătit prea rău...
Cred că ea ghicise-ndată
ce iubire-n piept îmi arde,
căci cel care nu gîndeşte,
nu priveşte ; şi privesc,
Fabia, fără-a gîndi,
numai cei neştiutori,
şi ar însemna lipsit
de ştiinţele divine
că ar fi un înger sfînt.

Plin de-această amăgire,
dragostei i-am poruncit
să îmi scrie-acest bilet.
Dacă, Fabia, cutezi
să i-l duci, încît să-mi crească
și nădejdea de-a fi mire,
(chiar atît de mult iubesc),
o să-ți dăruiesc un sclav
și-un lanț scump, cinstire-acestui
văl de văduvă, cum și
pricină de pizmă pentru
cele măritate prost.

FABIA

Ei, te-am ascultat.

DON ALONSO

Ce zici ?

FABIA

Că te bagi în mari primejdii.

TELLO

Vrei deci flacăra nădejdii
să i-o stingi ? Îmi ești, aici,
un chirurg măiastru care
rana-i face-n piept mortală ?

FABIA

Tot măiastră și leală,
îi voi da acea scrisoare,
chiar de mi-aș da viața... Știi,
de răsplăți setoasă nu-s.
Află că atît de sus
numai eu pot îndrăzni.
Dă-mi scrisoarea... *(Aparte.)* Ei, nainte,
să găsesc un clenci !

DON ALONSO

Cum pot,
pentru viață, pentru tot,
mulțumi acestor sfinte
mîini ?

TELLO

Zici, sfinte ?

DON ALONSO

Da, firește,
dacă fac minuni ca-n cer !

TELLO

Ba-s de-ale lui Lucifer.

FABIA

Tot ce este omenește
am să fac, pe a mea cale,
nu că mi-ai dat lanțul, dar
cred în mine și-al meu har
din născare.

TELLO

Dar matale
ce părere ai ?

DON ALONSO

Cu mine,
preacinstito, hai, să vezi
unde-am tras.

FABIA

Tello, ce crezi ?

TELLO

Fabia...

FABIA

(aparte, lui Tello)

Să zici de bine,
c-am o oacheşe zglobie,
toată nuri, pe legea mea.

TELLO

De ajuns mi-ai fi mata,
de mi-ai da lănţugul mie.

(Ies din scenă.)

SCENA III

DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR

Odaie în casa lui don Pedro, la Medina.

DOÑA INÉS

Leonor, toţi zic, anume,
că s-ar trage de la stele.

DOÑA LEONOR

Dragoste, deci, fără ele
n-ar mai fi pe astă lume ?

DOÑA INÉS

Spune-mi, dacă în zadar
curte, de doi ani încoace,
don Rodrigo îmi tot face,
şi mă lasă rece, iar
pe străinul chipeş cînd
l-am văzut, inima-mi zise :
„Pe-ăsta-l vreau !“, iar eu, ca-n vise,
„Fie“, i-am răspuns în gînd,
cine leagă şi dezleagă
dragostea ?

DOÑA LEONOR

Săgeţi în piept
trage Amor, însă drept
rar mai nimereşte, dragă.
Şi nu pot nega (chiar dacă
eu după Fernando pic,
şi Rodrigo i-i amic,
şi se cere ca, oleacă,
pentru el să interviu)
că-i frumos acel bărbat.

DOÑA INÉS

Ochii lui m-au turburat,
şi se pare că, din plin,
eu i-am turburat pe-ai săi,
ca să ne privim, pe loc,
cu acelaşi dor şi foc.
Dar o fi plecat... Ce zici ?

DOÑA LEONOR

N-ar putea, iubirii pradă,
trăi fără să te vadă.

SCENA IV

ANA ; aceleaşi

ANA

O, señora, e aici
Fabia... sau Fabiana.

DOÑA INÉS

Cine-i asta ?

ANA

Una care
vinde sulimanuri rare,
de dres gura, ochii, geana
şi obrajii...

DOÑA INÉS

Leonor,
vrei să intre ?

DOÑA LEONOR

E de vază
casa asta ! Cum cutează ?
Proastă faimă prin popor
are, dar să vadă cine
n-ar dori aşa ceva ?

DOÑA INÉS

Cheam-o, Ana.

ANA (apropiindu-se de uşe.)

Fabia,
intră...

(Iese din scenă.)

SCENA V

FABIA, DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR

FABIA

(aparte)

Ah, ştiut-am bine
că o să mă chemi în casă.

(Tare.)

Bunul Dumnezeu te ţină
tot aşa, de graţii plină,

minunată și frumoasă.
Zi de zi, señora, cînd
ieși gătită, mîndră,-n tîrg,
te admir, și-apoi, cu sîrg,
veșnic te binecuvînt,
și-mi aduc mereu aminte
de ilustra doamnă care
fost-a a Medinei floare,
Fenix — ce mai ! n-am cuvinte.
Plină de virtuți alese,
pilda cinstei și a milei,
cît văzu lumina zilei
i-ajuta pe mulți, adese.
Vrednică-i de pomenire,
și-i plîng moartea cei sărmani.

DOÑA INÉS

Ce te-aduce-aici ?

FABIA

Orfani
am rămas și, în neștire,
și-azi vecinele-i plîng moartea ;
n-au uitat-o... Mie, iar,
cîte nu mi-a dat în dar !
Ah, și moartea i-a fost partea !
Traiul nu și l-a trăit !
Prea de timpuriu luată
fu de moartea blestemată !
Nici cincizeci n-avea...

DOÑA INÉS

Cumplit
suferi, maică... Nu mai plînge !

FABIA

Cînd de moarte sînt răpite
cele neasemuite,
inima-mi în piept se frînge.
Doamne, eu de ce nu mor ? !
Tatăl vostru e pe-acasă ?

DOÑA LEONOR

E la cîmp azi după masă.

FABIA

(aparte)

Va veni mai tîrzior.

(Tare.)

Ah, sînteţi în floarea vieţii,
eu bătrînă, dar vă spun
cum că tatăl vostru bun
patimile tinereţii
mi le-a-ncredinţat ades,
dar cinstind-o pe femeia
ce-n ţărînă putrezeşte,
ce se cuvenea, fireşte,
eu făceam, şi de aceea,
îi dam cinci din zece fete.

DOÑA INÉS

Ce virtute !

FABIA

Nu-i puţin,
că era focos şi plin
de dorinţi mai deşuchiete,
vrîndu-le pe toate-o dată.
Voi, de dînsul odrăslite,
nu sînteţi îndrăgostite ?
Zău, mă mir... Vrea orice fată
măritiş.

DOÑA INÈS

Vom fi noi gata
cînd s-o cere.

FABIA

Ah, dar cînd
tatăl n-are asta-n gînd
şie-şi rău îşi face tata.
Bun e fructul proaspăt doar,
fetelor, cît nu-l fac iască
anii-n curgerea firească.
Nu-i bine s-aştepţi... Cred chiar
că, de mintea mi-i bun sfetnic,
două lucruri sînt pe lume
bune, vechi....

DOÑA LEONOR

Şi care-anume ?

FABIA

Vinul şi-un prieten vrednic.
Ah, copila mea, ştii oare
tu că zeci de chipeşi tineri
mi-au iubit fără reţineri
nurii mei cîndva în floare ?
Cine, pe acest coclaur,
farmecul nu-mi lăuda ?
Îi vrăjea privirea mea,
şi-mi dădeau mătăsuri, aur...
Ce risipă ! Ca în palmă
mă ţineau... După dorinţă,
mă-ngropau, cu prisosinţă,
sub a darurilor valmă.
Primăvara, vai, s-a dus !
Nu-mi mai calcă unu-n casă ;

trece vremea și frumoasă
nu mai ești.

DOÑA INÉS

Dar ce-ai adus
nu ne-arăți ?

FABIA

Deh, vînd și eu,
s-am de-o pîine-n grele zile,
pentru dulcile copile,
drésuri...

DOÑA LEONOR

Fă așa mereu,
și-o să te-aibă Domnu-n pază.

FABIA

Fiica mea, mătănii bat
cînd grăbită-s... Nu-i păcat....
Că de nu...

DOÑA INÉS

Dar ai o groază,
chiar de toate ! Astea ce-s ?

FABIA

Hapuri, camfor, suliman,
și-aici leac dorit avan,
leac de taină și ales
pentru femeiasca boală..

DOÑA LEONOR

Și-asta ?

FABIA

Nu privi la toate
nici din curiozitate.

DOÑA LEONOR

Zău, ce-i ?

FABIA

De păcat mă spală,
Doamne ! O copilă, iaca,
vrea să se mărite, dar
un zaragozan hoinar
capul i-a sucit, săraca.
S-o ajut vrea olecuță,
și-astea sînt pomeni, ca-n pace
să trăiască... Fac și-oi face
binele, cît pot...

DOÑA INÉS

Măicuță,
și-aici ce ai ?

FABIA

Praf de dinți,
și săpun, și alte fleacuri,
și-apoi fel de fel de hapuri...

DOÑA INÉS

Și-aici ?

FABIA

Rugăciuni fierbinți...
Cît nu-mi datorează mie
inimile !

DOÑA INÉS

O scrisorică
văd aici.

FABIA

Văleu, adică
o găsiși, de parcă ție
ți-ar fi scrisă ! Șmecheriță,
n-o atinge, nu !

DOÑA INÉS

Hai, lasă,
vreau s-o văd, sînt curioasă.

FABIA

Un îndrăgostit, fetiță,
se-află-n tîrg, și mi-a promis
un lănțug de aur dacă
fetei ce-a ajuns să-i placă
i-o voi duce... Nici în vis
nu cutez s-o duc, măcar
că el să se-nsoare vrea.
Dar se coace-n mintea mea,
uite,-un gînd : citește-o, dar,
o, frumoasa mea Inés,
să-i răspunzi în locul ei.

DOÑA INÉS

Bine-ai cugetat, de vrei
să cîștigi lanț scump, ales.

FABIA

Să dea Domnul peste-un veac
să-mi trăiești !

DOÑA INÉS

Răspuns voi scrie
chiar acum.

(Iese din scenă.)

DOÑA LEONOR

Ce viclenie !

FABIA
(aparte)

Haide, tu crud prinț posac,
din adînc, aprinde foc
iute-n pieptul de fecioară !

SCENA VI

DON RODRIGO, DON FERNANDO, DOÑA LEONOR, FABIA

DON RODRIGO
(lui Don Fernando)

Cît nu-mi este soțioară,
cum îmi cîntă am să joc.

DON FERNANDO

Cînd iubești, o, multe-nduri !

DON RODRIGO

Uite-o pe a ta iubită.

FABIA
(aparte)

Care drac, cu ce copită,
vă aduce, secături,
chiar în clipa asta-ncoace ?

DON RODRIGO

Dar în loc de-a mea, năpasta
mi-a adus stafia asta.

FABIA
(Doñei Leonor)

Chiar pomană, zău, v-ați face,
c-o duc greu.

DOÑA LEONOR

A, sora mea
o să te plătească bine.

DON FERNANDO

O, señora, dacă-ţi plac,
sau ai cumpărat ceva
din aceste flecuşteţe,
căci nu cred eu ca această
preacinstită bătrînică
să fi-adus lucruri de preţ,
pentru a mă bucura
însumi eu să vi le dărui, —
voie dă-mi ca eu s-aleg.

DOÑA LEONOR

Nu am cumpărat nimic ;
e-o femeie cumsecade,
care rufele ne spală.

DON RODRIGO

Şi don Pedro cum se simte ?

DOÑA LEONOR

Azi s-a dus la cîmp, şi văd
că întîrzie puţin.

DON RODRIGO

Şi doña Inés ?

DOÑA LEONOR

Era
pe aici, dar pregăteşte,
cred, ceva pentru această
vrednică femeie.

DON RODRIGO
(aparte)

Dacă
prin fereastră m-a zărit,
a fugit, să nu mă vadă.
Cînd vreau sluga ei să fiu,
să mă vadă n-are chef ?

DOÑA LEONOR

Uite-o...

SCENA VII

DOÑA INÉS, cu o hîrtie în mînă ; aceiași

DOÑA LEONOR
(sorei ei)

Vezi că te așteaptă
ca să vii cu socoteala
pentru rufe.

DOÑA INÉS

Am adus-o.
Ia-o, și băiatul ăla
să le care.

FABIA

O, señora,
fericită este apa
ce-o să spele olandina
ce acoperă un trup
mai curat decît cristalul.
(Citește.)
Deci, șase cămăși și zece
prosopele, patru fețe
mari de masă, apoi șase
bărbătești cămăși, cinci fețe

de permiţe, opt cearşafuri.
Ei, destul... Le voi aduce
mai curate decît ochii
mei din cap.

DON RODRIGO

Doña Inés,
n-ai vrea să-mi încredinţezi
acest petic de hîrtie,
şi pe seama mea să laşi
plata, măcar un bilet
s-am din mîinile frumoase,
ce-s cu mine-atît de crude ?

FABIA

Da, tîrg bun aş face, da,
de ţi-aş da hîrtia-n mînă.
Ei, cu bine, dragi copile
ale sufletului meu.

(Iese din scenă.)

SCENA VIII

DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR, DON RODRIGO, DON FERNANDO

DON RODRIGO

Lista asta trebuia
să rămînă-aici.

DOÑA LEONOR

O ia
şi-o aduce înapoi,
să vedem de nu-i vreo lipsă.

DOÑA INÉS

Tata a venit... Vă rog,
domnilor, ori să plecaţi,

ori să mergeţi să-l vedeţi,
căci ne-aude că vorbim,
chiar de nu spune nimic.

DON RODRIGO

Ca să-ndur atît dispreţ
azvîrlit de voia sorţii,
îi cer dragostei şi morţii
orice leac, cu orice preţ.
Sub privirea ta de-nghet,
dragostea ţi-o facă blîndă,
să te-nduri de-a mea osîndă ;
Moartea m-ar scăpa de toate,
dar ea nu ştie ce poate !
Nu-i de dragoste flămîndă !
Între viaţă, ah, şi moarte,
nu ştiu ce s-aleg, căci iată,
dragostea mi-i blestemată,
căci de-a ta nu are parte,
dar mi-a prins fiinţa toată,
şi-atunci cere,-n chinurii mii,
să mă ştergi dintre cei vii.
Hai, ucide-mă... E ora...
O, fii moartea mea, señora,
viaţă de nu vrei să-mi fii !
Cei ce-s vii nasc din iubire
şi iubirea le e hrană ;
moartea-i numai o tirană
care taie-a vieţii fire.
Dac-adînca mea simţire
dragostei nimic nu-i spune,
nici nu-i cîntă morţii-n strune,
poate că-s nemuritor !
Moartea, viaţa, nu te vor !
Bine, rău nu-ţi fac, nebune !

(Don Rodrigo şi Don Fernando ies din scenă.)

SCENA IX

DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR

DOÑA INÉS

Ce de aiureli !

DOÑA LEONOR

A ta
n-a fost mai prejos.

DOÑA INÉS

În faptă,
cînd e dragostea deșteaptă ?
De scrisoare vorbești, da ?

DOÑA LEONOR

Cere dragostea să-i scrii
unui oarecare ins ?

DOÑA INÉS

Născocire-i — nu te-ai prins ?
Vrea străinul cu ochi vii
s-afle de să spere poate.

DOÑA LEONOR

Bănuiam.

DOÑA INÉS

E om deștept,
căci își spune taina drept,
scrisă-n versuri minunate.

(Citește.)

Văzut-am o țărancă minunată
la tîrgul din Medina, cel vestit,

cum soarele nu vede-n răsărit,
cînd rîde aurora-nvăpăiată.

Condurul, care-i temelia toată
columnei de cristal neprihănit,
dor arzător de zbor mi-a şi trezit
spre un tărîm rîvnit, ce greu se-arată.

Că un condur m-a cucerit, dovadă
aduc o inimă în vîlvătăi ;
dar zis-am şi eu, dîndu-mă drept pradă :

Cînd dragostei imbolduri glezna dă-i,
ce ar păţi doi ochi ce-ar fi să vadă
şi arzătorul foc din ochii tăi ?

DOÑA LEONOR

Ăsta vrea să-i fii stăpîna
la un dans ameţitor.

DOÑA INÉS

Începînd de la picior,
o să-mi ceară el şi mîna.

DOÑA LEONOR

Ce răspuns i-ai dat ?

DOÑA INÉS

Să vie
la grilaj, jos, în grădină.

DOÑA LEONOR

Ce te-ndeamnă, ce pricină ?
Au nu faci o nebunie ?

DOÑA INÉS

Nu-l chem să-i vorbesc.

DOÑA LEONOR

Ce rost
are-atunci ?

DOÑA INÉS

Ei, o să vezi.

DOÑA LEONOR

Ești zărghită... Mult cutezi.

DOÑA INÉS

Au zărghită cînd n-a fost
dragostea ?

DOÑA LEONOR

De-ntîia fugi !

DOÑA INÉS

Cine fuge ? Însăși Firea
cică-ți naște-n piept iubirea,
și nu scapi.

DOÑA LEONOR

Ce tot îndrugi ?

(Ies din scenă.)

SCENA X

DON ALONSO, FABIA, TELLO

FABIA

Ah, m-au ciomăgit cumplit !

TELLO

Treaba ți-ai făcut pe cinste.

FABIA

De-ncasai tu jumătate
din ciomege...

DON ALONSO

Nebunie
fost-a să cutez spre ceruri
să rîvnesc.

TELLO

Iar Fabia,
ca să mi te suie-n rai,
al ciomegelor infern
să-l îndure !

DON ALONSO

Ah, sărmana
Fabia !

TELLO

Și care-au fost
cruzii paraclisieri
ai stranei spinării tale ?

FABIA

Doi lachei și patru paji.
Vălul, rochia de doliu,
sfîșiate, mi-au rămas
toate-acolo.

DON ALONSO

Ei, măicuță,
asta nu ar fi nimic,
dacă n-ar fi cutezat
să zdrobească sub ciomege
venerabilul tău chip.

Ah ce tont am fost crezînd
în acei ochi trădători,
două false diamante,
ale căror dulci lumini
semne mi-au făcut doar ca să
mă înşele şi ucidă !
Pedepsit am fost pe drept !
Ia, măicuţă, punga asta...
Iar tu, Tello, adă caii
înşeuaţi, căci la Olmedo
ne vom duce-n astă seară.

TELLO

Chiar acum, pe înnoptate ?

DON ALONSO

Doar n-ai vrea să stau aici,
ca să mă omoare ?

FABIA

Stai,
stai, prostuţul mamii ! Are
Fabia leac pentru tine :
ia-o...

DON ALONSO

Ce văd ? O scrisoare ?
Vezi să nu mă tragi pe sfoară.

FABIA

Asta-i chiar răspunsul ei
la romanţul tău de-amor.

DON ALONSO

Tello, în genunchi !

TELLO

Citeşte
mai întîi, căci tot mă tem
că-n scrisoare sînt ciomege
preschimbate-n scobitori.

DON ALONSO

(citeşte)

„Vrînd să aflu dacă eşti cel la care mă gîndesc, şi dorind să fii chiar acela, te rog să vii noaptea asta la grilajul grădinii noastre, de care vei găsi legată panglicuţa verde a condurilor, pe care o vei purta mîine la pălărie, ca să te recunosc“.

FABIA

Ei, ce zice ?

DON ALONSO

Oare cred-o ?
Că n-am cum să-ţi dau răsplată
deajuns...

TELLO

Măi, gloabe, iată
nu mai mergem la Olmedo.
M-auziţi ? Staţi liniştite,
că-n Medina-i rost de fapte.

DON ALONSO

Ah, apropiata noapte,
ziua cum la asfinţit e,
cu reci tălpi răcoritoare
calcă — iar eu o să ies
la grilajul lui Inés.
Ce ciudată e-n scrisoare !
Poate dragostea o-ndeamnă

să mă vadă cum ridic
panglicuța... Nici un pic
nu mai stau.

(Iese din scenă.)

SCENA XI

FABIA, TELLO

TELLO

Eu, scumpă doamnă,
mi-oi găti stăpînu-n strai
de străjer de noapte, dacă
îmi dai voie.

FABIA

Ba el pleacă,
iară tu cu mine stai.

TELLO

De-ar ști singur să se-mbrace...

FABIA

Singur poți să-l lași acu,
și-ai să mă-nsoțești.

TELLO

Eu ?

FABIA

Tu.

TELLO

Eu, pe tine ?

FABIA

Tu.

TELLO

Ei, drace!

FABIA

Mă grăbesc să-i dau speranță
dragostei.

TELLO

Ce vrei ?

FABIA

Femeia
stă lîngă bărbat de-aceea,
că se simte-n siguranță.
Uite,-mi trebuie-o măsea
de la hoțul spînzurat
ieri.

TELLO

Cum, nu l-au îngropat ?

FABIA

Nu.

TELLO

Și ce-ai să faci cu ea ?

FABIA

Tu doar mă-nsoțești... Încolo,
las' pe mine.

TELLO

Ce-i fi vrînd ?
Nu, nu-mi trece nici prin gînd
să mă duc cu tine-acolo.
Ţi-ai ieşit din minţi ?

FABIA

Găină
mi-eşti ? Auzi, săracu' !
Am curaj — el, nu !

TELLO

Cu dracu
ştii vorbi !

FABIA

Ei, gata, vină !

TELLO

Ba m-aş duce-n voia sorţii
să-nfrunt zece, cu cuţite,
dar la morţi nu mă trimite,
că de-a face n-am cu morţii !

FABIA

De nu vii, acuşi voi cere
să te caute chiar el.

TELLO

S-o-nsoţesc ! Ce gînd mişel !
Diavol eşti tu, au muiere ?

FABIA

Tu duci scara ; doar la asta
te pricepi.

TELLO

Cînd sui o scară
către cel ce-l spînzurară,
spînzurarea ți-e năpasta !

(Ies din scenă.)

SCENA XII

Stradă și vedere din exterior a casei lui don Pedro

DON RODRIGO și DON FERNANDO, în veșminte de noapte

DON FERNANDO

Ce-ți veni ca, fără rost,
să m-aduci aici, amice ?

DON RODRIGO

Don Fernando, alinare
mi-aflu la acest grilaj.
Poate mîinile ei albe
cîteodată-i stau podoabă,
și acolo unde dînsa
și le pune-n fapt de zi,
sufletul mi-l pun eu noaptea ;
căci cu cît mai mult dispreţul
crud doña Inés și-arată,
cu atît mai mult mi-aţîţă
focul dragostei în piept —
și zăpada ei mă arde.
Gratii mult înduioșate
de-al meu plîns, o, cine oare,
cine-ar fi putut să creadă
că în stare e un înger
a-l încremeni pe cel

care fierul vă-mblînzeşte ? !
Ia te uită... Ce-o fi asta ?

DON FERNANDO

De grilaj o panglicuţă
e legată, ori un şnur.

DON RODRIGO

Fără îndoială, sînt
aici suflete legate,
drept pedeapsă pentru cei
care dragostea şi-o strigă.

DON FERNANDO

Poate Leonor a mea
îmi dă semn pe-această cale.

DON RODRIGO

Că nu-i semn de la Inés
neîncrederea mi-o spune ;
Îndoindu-mă eu însă
că ar fi vreun semn de-al ei,
cum putea, din întîmplare,
să o pună totuşi dînsa,
e de-ajuns că şovăi... Dă-mi-o.

DON FERNANDO

Nu e bine, don Rodrigo ;
poate Leonor a vrut
astfel să mă-ncerce dacă
gîndul mi-e la ea mereu.

DON RODRIGO

Am un gînd — şi cred că-i bun.

DON FERNANDO

Care ?

DON RODRIGO

S-o tăiem în două.

DON FERNANDO

Dar de ce ?

DON RODRIGO

Ca să ne vadă
ele două — şi să ştie
că-mpreună am venit.
(Împart panglicuţa între ei.)

SCENA XIII

DON ALONSO şi TELLO, în veşminte de noapte ; aceiaşi

DON FERNANDO

Trece cineva pe stradă.

TELLO
(stăpînului său)

Du-te iute la grilaj,
fi'ncă Fabia m-aşteaptă
pentru-o chestie de-a ei,
dar de mare-nsemnătate.

DON ALONSO

Tu, cu Fabia ! Şi noaptea !

TELLO

E ceva la înălţime.

DON ALONSO

Cum adică ?

TELLO

Duc o scară,
şi ea...

DON ALONSO

Ce ?

TELLO

Ia, nişte cleşte.

DON ALONSO

Ce să faceţi cu-astea voi ?

TELLO

Să o scoatem pe-o cucoană
din căsuţa ei.

DON ALONSO

Vezi, Tello,
vezi ce faci, nu te băga
într-un loc fără ieşire.

TELLO

Zău că nu-i nimic.

DON ALONSO

O damă,
şi tu zici că nu-i nimic ?

TELLO

Este vorba de măseaua
hoţului ce-l spînzurară
ieri.

DON ALONSO

Ei, ia te uită, stau
doi bărbaţi lîngă grilaj.

TELLO

Dacă stau de strajă ?

DON ALONSO

Zău,
ce grozavă panglicuță !

TELLO

Vrut-a să te pedepsească.

DON ALONSO

Dac-am cutezat prea mult,
n-afla alt mijloc să-mi spună ?
Ei, păi afle că se-nșeală,
și pe don Alonso încă
nu-l cunoaște și nu știe
că-i numit cu-adînc respect
Cavalerul din Olmedo.
Am s-o-nvăț să-i pedepsească
altfel pe aceia care
îi fac curte.

TELLO

Să nu faci
vreo prostie.

DON ALONSO

Cavaleri,
lîngă-acest grilaj nu-i cazul
să stea nimeni !

DON RODRIGO
(aparte, lui don Fernando)

Ce-o fi asta ?

DON FERNANDO

După vorbă şi statură,
nu-l cunosc pe-acest bărbat.

DON RODRIGO

Cine-i cel care vorbeşte
cu atîta cutezanţă ?

DON ALONSO

E, hidalgos, unul care
are-o spadă-n loc de limbă.

DON RODRIGO

Se-află om să-i pedepsească
nebunia temerară.

TELLO

Stai, señor, că nu-s măsele
care de la morţi se scot.

(Don Rodrigo şi don Fernando se retrag.)

DON ALONSO

Lasă-i, nu-i mai urmări.

TELLO

Uite,-o capă a rămas
de la ei.

DON ALONSO

Ridic-o şi
hai cu mine, căci lumină
văd la cîteva ferestre.

(Ies din scenă.)

SCENA XIV

Odaie în casa lui don Pedro

DOÑA LEONOR, DOÑA INÉS

DOÑA INÉS

Aurora glezna-i fină,
cea de fildeş, ce smălţează,
colorează şi pictează,
abia-şi puse în grădină,
că m-am şi dus, Leonor,
panglicuţa să mi-o văd.
Ah, mi-e inima prăpăd
şi-arde-n foc răscolitor,
căci el a luat-o, soră.

DOÑA LEONOR

Griji şi-o fi făcut...

DOÑA INÉS

Nu cîte
am în suflet zăvorîte,
dragă, eu, la astă oră.

DOÑA LEONOR

Tu, ce-ai fost de sloi şi ger,
eşti acum de foc şi jar !
Nu-mi vine să cred.

DOÑA INÉS

Ştiu doar
că-i pedeapsă de la cer,
ori e-a dragostei izbîndă,
ori că tot ea se răzbună.
Arsă-i inima nebună
de o flacără flămîndă.

O-ntrebare se ridică
însă : ce-o să fac ?

SCENA XV

DON RODRIGO, cu panglicuță verde la pălărie ; aceleași

DON RODRIGO
(aparte)

Nicicînd
nu mi-ar fi trecut prin gînd
că fugi, dragoste, de frică.
Hai, curaj ! Ți-e dragă viața,
și-i Inés aici. *(Tare.)* Pe don
Pedro-l caut.

DOÑA INÉS

De bon ton
nu-i să-l cauți dimineața ;
nici nu s-a sculat...

DON RODRIGO

E-o treabă
importantă.

DOÑA INÉS
(aparte, sorei ei)

N-am văzut
curtezan mai prost crescut.

DOÑA LEONOR

Cel iubit e-un om de treabă,
cel urît — un impostor.

DON RODRIGO
(aparte)

Ah, trufia nu-și dezminte !
Dar aducere-aminte
n-o avea ?

DOÑA INÉS
(aparte, sorei ei)

Ah, Leonor,
nu vine fără pricină :
panglicuța la grilaj
e-un răvaș ce-i dă curaj...
Vai, chiar eu i-am scris să vină !

DOÑA LEONOR

Fabia te-a dus de nas.

DOÑA INÉS

Rup scrisoarea ce-mi fu dragă
și la sîn o noapte-ntreagă
mi-a dormit !

SCENA XVI

DON PEDRO, DON FERNANDO, cu panglicuța verde la pălărie ; aceiași

DON FERNANDO
(aparte, lui don Pedro)

Și-a rămas
să fiu eu mijlocitor.

DON PEDRO

Se-nțeleagă deci cu tatăl
mai întîi...

DON FERNANDO

Don Pedro, iată-l.
Dragostei mai repejor
ceasu-i bate — și mai des.

DON PEDRO

Cu-a favorurilor cheie,
drumu-n casă fu să-i deie,
pare-se, doña Inés.

DON FERNANDO

Alt gînd inima-i răscoală.

DON PEDRO

Don Rodrigo...

DON RODRIGO

Vin, firesc,
ca cinstit să vă slujesc.

(Don Pedro, don Rodrigo și don Fernando vorbesc în șoaptă.)

DOÑA INÉS

(aparte, sorei ei)

E a Fabiei urzeală.

DOÑA LEONOR

Crezi ?

DOÑA INÉS

Și don Fernando poartă
panglicuța...

DOÑA LEONOR

Asta-nseamnă
că-amîndoi, ilustră doamnă,
te iubesc, te vor consoartă.

DOÑA INÉS

Gelozia ta-mi lipsește
cînd îmi ies din minți... Nu, gata !

DOÑA LEONOR

Ce tot șopotesc cu tata ?

DOÑA INÉS

Uiți că tata, părintește,
ieri de măritiș vorbea ?

DOÑA LEONOR

Don Fernando-i cel ales!
El m-a şi uitat, Inés!

DOÑA INÉS

Surioară, eu aşa
cred, ascultă-mă, drăguţă,
c-amîndoi, cu pompă mare,
au de gînd să se însoare,
de-mpărţiră-o panglicuţă.

DON PEDRO
(lui don Rodrigo şi don Fernando)

Asta-i treabă care cere
timp şi linişte... La mine
vom orîndui mai bine
totul.

DON RODRIGO

Ah, eu, cu putere,
cred c-al vostru o să fiu.
Ce să mai vorbim?

DON PEDRO

Cu taţii,
are nişte obligaţii
cel ce se doreşte fiu.

(Cei trei ies din scenă.)

DOÑA INÉS

Vană, vai, mi-a fost speranţa!
Gîndul meu — un gînd neghiob!
Eu să-i scriu lui don Rodrigo!
Şi acum şi tu geloasă
din pricina lui Fernando!
O, străin vrăjmaş! O, tu,
Fabia, tu, intriganto!

SCENA XVII

FABIA, DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR

FABIA

Vezi că Fabia te-aude !

DOÑA INÉS

Cum, duşmano, ai urzit
astfel de intrigă ? Cum ?

FABIA

Ba intriga ai ţesut-o
numai tu, care,-n scrisoare,
ceri să vină cavalerul
după panglica speranţei
la grilajul din grădină,
şi acolo pui doi oameni
să-l omoare, chiar de cred,
că de n-o luau la fugă,
scump şi-ar fi plătit prostia !

DOÑA INÉS

Fabia, ah, dacă ţie
focul inimii-mi dezvălui ;
cum încep să-mi pierd respectul
pentru tata, pentru rangul
meu şi pentru cinstea mea,
spune-mi, este-adevărat
tot ce spui ? Dacă-i acesta
adevărul, cei ce-au fost
la grilaj luară ei
panglicuţa, drept favor.
Ah, măicuţo, nu-mi mai aflu
nici un pic de pace-n suflet,

decît doar gîndind la cel
despre care bine știi.

FABIA

(aparte)

Iată deci c-am izbutit,
prin descîntece și vrăji,
tot ce mi-am dorit ! Acum
îmi e sigură izbînda !

(Tare.)

O, nu fi dezamăgită,
fata mamei, și în fire
vino-ți, da, căci în curînd
al tău fi-va cel mai bun
și mai nobil cavaler
din Castilia întreagă,
căci e singurul pe lume
cărui oamenii îi spun
Cavalerul din Olmedo.
Don Alonso la un tîrg
te-a văzut, țărancă Venus,
cum făceai din gene arcuri
și din ochi frumoși săgeți.
Și dacă te-a urmărit,
n-a fost vina lui, căci zic
oamenii de duh că stă
frumusețea-n ochi și-n minte.
În sfîrșit, tu ochii lui
i-ai legat în panglicuțe,
căci nu doar de păr se-agață
dragostea. Îți face curte,
tu îl prețuiești, te-adoră,
după tine este mort,
el îți scrie, tu-i răspunzi ;
cine i-ar căta vreo vină
unei dragoste cinstite ?
Cum e singur la părinți,

tatăl lui îi lasă-o rentă
de vreo zece mii ducați,
căci chiar dacă tare tînăr
este el — ei sînt bătrîni.
Lasă-te iubită deci
de cel mai cu minte și
cel mai nobil cavaler
din Castilia, om chipeș,
plin de haruri, cum nu-i altul.
Regele,-n Valladolid,
i-a făcut favoruri mari,
căci pe el doar l-a chemat
la regala cununie.
Ca un Hector, a răpus
zeci de tauri în arenă,
și treizeci de premii scumpe,
cîștigate la turnire,
doamnelor le-a oferit,
în inele și brățări.
Cînd leit e în armură,
pare un Ahile el,
la al Troiei crunt asediu;
cînd e îmbrăcat de gală,
pare geamăn cu Adonis.
Cerul deie-vă noroc!
Vei trăi preafericită,
cu un soț cum rar mai afli.
Vai, vai de femeia care
are un bărbat netrebnic!

DOÑA INÉS

Maică, mă înnebunești!
Însă, vai, cum pot să fiu
a acelui cavaler,
cînd lui don Rodrigo tata
să mă deie vrea? Căci iată,

stă acum cu don Fernando
și vorbesc de nunta mea.

FABIA

Tu și mîndrul cavaler
praf veți face hotărîrea
ce-ar ieși din sfatul lor.

DOÑA INÉS

Și Rodrigo e cu ei.

FABIA

Nu-ți fă griji, căci dînsul este
parte, nu judecător.

DOÑA INÉS

Leonor, nu-mi dai vreun sfat ?

DOÑA LEONOR

De ți-aș da, l-ai asculta ?

DOÑA INÉS

Nu știu — dar să nu vorbim
de-astea, cînd de față sînt
alții.

FABIA

Hai, încredințează-mi
mie sorții de izbîndă.
Fericită sper să fii
cu bărbatul chipeș care
în Castilia-i numit
mîndria Medinei,
floare din Olmedo.

ACTUL II

SCENA I

Stradă și vedere din exterior a casei lui don Pedro

DON ALONSO, TELLO

DON ALONSO

Tello, mor mai bine, zău,
decît să n-o văd.

TELLO

Năpasta
e că dragostea aceasta
mult se va vorbi de rău,
căci cum, zi de zi, grăbit,
din Olmedo la Medina
vii, le dai ușor pricina
de-auzit și de bîrfit.

DON ALONSO

Cum pot eu să n-o văd dacă
o ador ?

TELLO

S-o lași mai moale
cu-ntîlnirile matale,
mai lăsînd o zi să treacă.

În a treia zi e gravă
boala — faci și fierbințeală.

DON ALONSO

Nu mi-e dragostea sminteală,
nici de gheață, nici trîndavă.
Arde necurmat, frumoasă,
și aceasta e minunea,
că nici Firea slăbiciunea
nu-i înfrînge... Nu se lasă.
Dragostea-i leoaică și
e puterea ei ca piatra ;
febra mea din ziua a patra
inima-mi va îmblînzi.
Lipsa mea răgaz e deci
pentru dragostea mea tandră.
Sufletul o salamandră
mi-ar fi — stînd cu dînsa-n veci!

TELLO

N-ai mai ostenit intrînd
și ieșind ?

DON ALONSO

Ce faptă mare !
Din Olmedo, de-a-n călare,
la Medina vin, pe cînd
marea largă, pe-nnoptate,
o trecea Leandru, zilnic,
ca să vadă, bînd-o silnic,
dorul răcori de-și poate.
Dar de la Olmedo pînă
la Medina, de n-am mare,
cum pot, prin ce faptă mare,
s-o uimesc pe-a mea stăpînă ?

TELLO

Cel ce mari primejdii cată,
ca Leandru, poate-nfruntă
altă mare, mult mai cruntă.
Sigur patima-nfocată
ţi-o cunoaşte... Ştii mantia
ce am strîns-o la grilaj ?
Să o port avui curaj.

DON ALONSO

Ce prostie !

TELLO

Fac cu mia.
El, văzîndu-mă cu ea,
mă-ntrebă : „Hidalgo, cine
ţi-a dat mántia, căci bine
o cunosc.“ Eu : Dac-aţi vrea,
i-o dau unui slujitor
de-al domniei voastre.“ El,
palid : „Vreun lacheu mişel
o pierdu întîmplător,
dar păstreaz-o dumneatale,
că-ţi stă bine !“ Ce crunt însă
mă privea, cu mîna strînsă
pe mînerul spadei sale !
Ştie slujitor că-ţi sînt,
ştie unde-a fost s-o piardă,
şi de oameni ce nu iartă
te păzească cerul sfînt.
Că-n ograda lor sînt, unde,
precum ştii, cocoşul cîntă ;
Pe deasupra, nu mă-ncîntă
că sub vrăji ţi se ascunde
dragostea, dintru-nceput.
E povestea cam cu cîntec.

Cînd lupți drept, nu prin descîntec
dobîndești ce vrei și-ai vrut.
Cu ea fost-am (n-aș fi fost !),
ca să-i scoatem o măsea
spînzuratului — și ea,
ca pe Arlechin cel prost,
scara doar m-a pus să-i țin.
Și ce-aud ? Că-mi zice el :
„Tello, suie sus nițel ;
altfel, eu cobor !“ Leșin,
cad cu totul în neștire,
și a fost minune, zău,
că nu am pățit mai rău !
Greu mi-am mai venit în fire.
Coborî și ea, și parcă,
ah, ca pe-o minune nouă
mă privea, căci făr' să plouă,
îmi era tot trupul leoarcă.

DON ALONSO

Dragostea adevărată
de primejdii nu se teme ;
soarta vru să mă blesteme
cu-n rival ce nuntă cată,
se vrea iute însurat
și-o iubește pe Inés.
Ce să fac deci cînd, ades,
sînt gelos și disperat ?
Nu cred în vrăjitorii,
căci deșertăciuni sînt toate ;
Numai céi plini de păcate
le tot caută, să știi.
Pe Inés eu o ador,
ei i-s drag, prin ea trăiesc.
Tot ce nu-i Inés, firesc,
eu urăsc, resping, ignor,

Ea-i iubirea mea, divina ;
fără ea n-am rost pe lume ;
zi de zi gonesc, anume,
din Olmedo spre Medina.
Ea-i al vieţii înţeles
şi stăpînă mi-i pe moarte.

TELLO

Şi, aşa, zi-i mai departe :
„Te iubesc un pic, Inés."
Domnul bine dea să iasă !

DON ALONSO

Bate-n uşe.

TELLO

Bat.

DON ALONSO

Hai, du-te.

(Tello bate la uşa lui don Pedro.)

SCENA II

ANA, în casă ; aceiaşi ; apoi, DOÑA INÉS

ANA
(din culise)

Cine-i ?

TELLO

Eu. Răspund cam iute !
Melibeea e acasă ?
Căci Calisto a venit.

ANA
(din culise)

Stai, Semproniu, doar un pic.

TELLO

Vrei să-l mint, sau ce să-i zic ?

DOÑA INÉS
(din culise)

El e ?

ANA
(din culise)

Da.

(Ușa se deschide și don Alonso, împreună cu Tello, intră în casa lui don Pedro.)

SCENA III

Odaie în casa lui don Pedro

DOÑA INÉS, DON ALONSO, TELLO

DOÑA INÉS

Stăpîn iubit !

DON ALONSO

O, Inés, dulce minune !
Că trăiesc simt doar aice.
Nimeni nu mai poate zice :
„Totul mai tîrziu ți-oi spune."

DOÑA INÉS

Tello, drag amic...

TELLO

Regină...

DOÑA INÉS

O, Alonso, don Rodrigo
veșnic dragostea lui strig-o ;
sufletul mi-l învenină !

După ce făcut-a azi,
nu credeam să te mai văd.

. . . . . .

DON ALONSO

Chiar de datorezi, ca fiică,
ascultare, cît n-aud
că destinul mi-a fost crud,
inima nu mi se-nfrică.
Şi-i spuneam lui Tello,-n zori,
calul cît stătea să-mi scoată,
cînd aşteaptă lumea toată
soarele strălucitor,
că mă tem că tristă veste
voi afla, de-s mohorît.
Şi-acum văd : s-a hotărît,
căci îmi spui că aşa este
O, vai mie de-i aşa !

DOÑA INÉS

O, să nu spui asta tu !
Eu spun tuturora *nu*,
cînd ţi-am spus doar ţie *da*.
Nu-i putere ce soţie
să mă-mpiedice să-ţi fiu.
Mi-eşti stăpîn tu pe vecie ;
Hărăzită-s numai ţie.
În grădină vrînd să viu,
ieri, cum Leonor geloasă
e pe mine, de[1] un timp,
cu izvoare, flori, duioasă
doar vorbeam şi, drăgăstoasă,
cît plîngînd stam să mă plimb,
le ziceam : „Voi, flori şi ape,
fericite sînteţi dacă,

[1] Lipsesc două versuri în original.

noaptea cînd a prins să treacă,
soarele vi-i iar aproape ;
și parc-auzeam, buimacă,
limba unui crin zicînd
(dragostea-i de multe-n stare !) :
„O, Inés, dar al tău soare
vine noaptea și-i mai blînd,
și atunci ce te mai doare ?

TELLO

Unui orb un grec i-a zis,
tînguirile-ascultîndu-i :
„Noaptea, orbule, la rîndu-i,
are și plăceri de vis.
Ce te plîngi ?

DOÑA INÉS

E-un ceas cînd jindui
negrăita ta lumină.
Ca un flutur în grădină
vin, ba ca o Fenix chiar,
că-mi dă viață, moarte-n dar
a ta flacără divină.

DON ALONSO

O, coralul gurii tale
cît mă bucură, cînd, sfinte,
picură prea dulci cuvinte
din trandafirii petale !
O, și eu fac legăminte
tot față de flori, cînd nici
Tello, nici tu lîngă mine
nu sînteți.

TELLO

Da, da, vezi bine !
Unor napi, unor urzici

le vorbea mai ieri de tine,
căci vorbesc cei ce iubesc
şi c-o piatră, ori cu vîntul.

DON ALONSO

O, Inés, îmi fuge gîndul
doar la tine, şi-i firesc.
Simt prin tine şi trăiesc,
şi vorbesc şi tac cu tine.
Cine ştie oare, cine
cîte-ţi spun cînd eşti absentă ?
Însă uit, cînd eşti prezentă,
şi de viaţă, şi de mine.
Eu lui Tello îţi tot laud
farmecul, pe drum încoace ;
judecata ta ne place,
şi-al tău nume,-ncît să caut
am ajuns — căci nu-mi dă pace
gîndul la absenţa ta,
o femeie cu-al tău nume,
ca strigînd-o des, anume,
să-mi închipui, draga mea,
că tot ce-am mai scump pe lume
am alături.

TELLO

Un secret
ştii, Inés ? Că ai făcut
din el om de duh, plăcut,
iar din mine — un poet.
Uite-o odă drept dovadă,
ca răspunsul la prohod,
morţii vii dacă mai pot
că-s la un prohod să creadă :

Jos, în vale, pe Inés
o lăsai rîzînd ;

de-o zăreşti, Andrés,
spune-i că mor des,
de dor crunt arzînd.

DOÑA INÉS

[illegible] Alonso a compus-o ?

TELLO

El... Destul de bună cred-o
pentru bardul din Olmedo.
Stai s-auzi...

DON ALONSO

Ámor mi-a s[illegible].

TELLO

O, Andrés, de cînd prin vale
Inés fost-a să se plimbe,
flori mai mîndre prind s-o-nnimbe,
încît cerul stele pale
vrea cu-acele flori să schimbe.
Astăzi valea-i cer ales ;
primăvară-i ea pe şes,
şi e cerul pe pămînt ;
toţi o văd, ca pur cer sfînt,
jos, în vale, pe Inés,
Azi cu grije calc cu talpa
unde talpa-i urme lasă,
şi Medina mai frumoasă
nu-şi vrea aurora, alba,
ca să-i crească floarea deasă.
O, fugea de doru-mi cînd
ochii ei mi-erau deochi,
chiar dispreţu-i învingînd.
Şi cînd am plecat, în ochi

lacrimi calde aninînd,
o *lăsai rîzînd.*
De o vezi întîmplător,
spune-i tu, Andrés, că eu
s-o mai văd o dată mor.
Dar s-o văd îmi va fi greu,
căci voi fi murit de dor.
Vii dorinţi să nu-ţi dea ghies
spre-a ei mîini răzbunătoare ;
n-ai să poţi trăi sub soare,
doar o dată, nu ades,
de-o zăreşti, Andrés.
Iar de nu te va ucide,
nepăsîndu-i ei de tine,
spune-i zînei omicide
că ea s-a ucis în mine,
căci ea-n viaţa mea se-nchide,
spune-i : „N-are înţeles
să-l ucizi a doua oară,
răzbunată cînd te vezi,
ca să-ţi pară rău, fecioară."
N-ai să mă mai vezi pe şes,
spune-i că mor des.
Însă viaţa se lungeşte,
căci, privindu-te,-ţi dă viaţă ;
Şi dînd viaţă, ea, fireşte,
să ucidă osteneşte,
căci să-nvie mulţi se-nvaţă.
Dar murind, trăind, pe rînd,
nu cunosc căinţă dacă
gata-s s-o slujesc oricînd.
Viaţă-i moartea cînd mă-nşfacă
de-al ei dor arzînd.

DOÑA INÉS

De-i a ta, în dulci cuvinte,
tare te-ai lungit minţind.

DON ALONSO

Deci în vers de-mi spun un jind,
versul meu tu crezi că minte ?
Dar ce poezie-mi poate
spune dorul tot, señora ?

DOÑA INÉS

Tata !

DON ALONSO

Vine ?

DOÑA INÉS

N-ar fi ora !
Hai, v-ascundeţi !

DON ALONSO

Unde ?

(Cei doi intră în culise.)

SCENA IV

DON PEDRO, DOÑA INÉS

DON PEDRO

Toate
bune, draga mea Inés ?
Cum de nu dormi încă, fată ?

DOÑA INÉS

Mă tot rog, gîndind, o, tată,
la ce ieri am înţeles ;
cerului cer ajutor,
ca să fac ce se cuvine.

DON PEDRO

Eu, din dragoste, știi bine,
fac ce cred că sînt dator,
și bărbat mai bun pe lume,
ca Rodrigo,-i greu de-aflat.

DOÑA INÉS

Da, spun toți că-i brav bărbat,
nobil și de bun renume,
și, dac-ar fi trebuit
să mă și mărit o dată,
n-aflam în Castilia toată
un bărbat mai nimerit.

DON PEDRO

Cum, de trebuia ?

DOÑA INÉS

Părinte,
azi să-ți spun mă văd silită
că am soț.

DON PEDRO

Nesăbuită
îmi vorbești ! Tu, soț ? N-ai minte ?

DOÑA INÉS

N-am vrut să te supăr, dar...

DON PEDRO

Ia auzi ce noutate !

DOÑA INÉS

Asta pentru tine, poate ;
Eu așa vreau... Așadar,
mîine cere-mi alt veșmînt,

mai cucernic prin croială,
căci de straiele de gală,
tată eu sătulă sînt,
căci așa mă vreau, señor,
cît latina va să-nvăț.
Iar nepoți, ei, lasă că-ți
poate face Leonor.
Iar cît despre ceea care
va de astăzi să mă-ndrume,
lasă-mă te rog, anume,
s-o aleg, căci sînt în stare.
Caută-mi tu o femeie
care să îmi dea povață
despre a mea nouă viață,
ca alăturea să-mi steie.
Și un dascăl aș mai vrea,
de cîntat, care să știe
și latina.

DON PEDRO

Ce prostie!
Tu vorbești?

DOÑA INÉS

Eu, tată, da.

DON PEDRO

O, Inés, mă-nduioșez
ascultîndu-te, firește;
Totodată mă-mpietrește
gîndul — nu știu ce să crez.
Așteptam urmași și eu
de la anii tăi cei tineri,
dar mi-e greu să am rețineri
de te chemă Dumnezeu.
Fă cum crezi... Cu anevoie

cred în zelul tău, căci știu
că un dor aprins și viu
de la cer nu cere voie.
Dar cum omeneasca minte
schimbătoare-i și deșartă ;
cum femeia cată poartă
spre ce mîine va dezminte ;
cum tăria ei e vană
și cum, de la gînd la faptă,
cale lungă o așteaptă, —
s-ar putea să fie-o toană
ce-ți dorești — și n-are rost
straiele să-ți schimbi c-o rasă ;
Cîntul și latina-n casă
n-ai să le înveți mai prost.
Ca la curte te-mbrăcai,
și erai, Inés divina ;
Mîine nu vreau ca Medina
Joc să-și bată de-al tău strai.
O să-ți caut un profesor
de latină și-o femeie.
Alt tată, mai bun, să-ți deie
lecții, și să-l ai confésor.
Ei, copilo, asta-i tot ;
capul nu-ți mai bat deloc.
Eu mă duc să-mi caut loc
Unde să te plîng să pot.

(Iese din scenă.)

SCENA V

DON ALONSO, TELLO, DOÑA INÉS

DOÑA INÉS

Rău îmi pare că am spus
lucruri neplăcute, însă...

DON ALONSO

Da, și mie rău nu-mi pare
că am auzit cum tu
moartea noastră pui la cale !
Ay, Inés, unde-ai aflat
leac năpastei și durerii
în răstimp atît de scurt ?

DOÑA INÉS

La primejdie,-ți arată
dragostea, știi, o lumină
care-i sufletului torță
și-i aduce leacul bun.

DON ALONSO

Asta-i leacul tău cel bun ?

DOÑA INÉS

Țelul meu acum fiind
să n-ajungă don Rodrigo
să obțină ce pofțește,
știi că, prin tărăgănare,
faci să treacă niște rele ;
Pierzi speranța cînd nu iei
tu o altă hotărîre.

TELLO

Bine s-a gîndit, señor ;
Cît va sta doña Inés
să tot cînte și să-nveațe,
amîndoi puteți să cereți
ocrotirea maicii sfinte,
a bisericii adică.
În acest fel, don Rodrigo
n-o să-i poată sta pe cap
toată ziua lui don Pedro,

încuviințarea lui
tot cerînd-o, dacă află
că Inés, în locul lui,
și-a ales cerescul mire.
Și-apoi ce prilej grozav,
pentru mine, ca să intru
oricînd vreau în casa asta.

DON ALONSO

Oricînd vrei ? Și cum adică ?

TELLO

Și mai cred că ar putea
Fabia să îi slujească
drept cucernică femeie,
care s-o învețe psalmii
și cîntările.

DOÑA INÉS

Întocmai,
bine zici... Ea o să-mi fie
dascălul întru virtuți
și-ntr-ale călugăriei.

TELLO

Ah, și ce virtuți mai poate
ea s-o-nvețe, pe alese !

DON ALONSO

O, iubirea mea, mă tem,
cum e dragostea răgaz
dulce pentru-a-ți trece vremea,
căci pentru îndrăgostiți
ceasurile trec în zbor, —
ziua să nu ne surprindă
și să nu mai vadă unii

cum din casa ta eu ies,
sau să nu fiu chiar silit
să rămîn. Putere dulce
este dragostea, o, Doamne!
Cum în crucea lunii mai,
după datină, Medina
pregătește mari serbări,
și cum ceasul e aproape,
în afară de dorința
mea de-a fi văzut de tine,
jos, în piață, am, Inés,
din Valladolid o veste,
cum că regele-n persoană,
don Juan, dorește și el
să ia parte la serbări,
și că, în aceste zile,
conetabilul îl roagă
să își caute odihnă,
sus, în munți, lîngă Toledo,
mai rugîndu-l, totodată,
ca, în drum, să onoreze
cu prezența lui Medina,
bun prilej ca nobilimea
din acest ținut să vină
ca omagii să-i prezinte.
Cerul să te aibă-n pază,
scumpa mea... Te las cu bine.

DOÑA INÉS

Stai puțin, căci eu se cere
să merg ușa să-ți deschid.

DON ALONSO

Ah, lumină! Tu, neroadă,
auroră care pururi
pizmuiești pe-ndrăgostiți!

TELLO

Nu cred că mai este cazul
s-aştepţi zorii.

DON ALONSO

Cum adică ?

TELLO

Păi, e ziuă plină, nú vezi ?

DON ALONSO

Bine zici, cînd lui Inés
mă araţi, dar oare cum
străluceşte ea, o, Tello,
cînd se culcă mîndrul soare ?

TELLO

Tu, señor, mergi lin, iar el
se grăbeşte : pun pariu
că ai să rămîi aici.

(Iese din scenă.)

SCENA VI

O stradă.

DON RODRIGO şi DON FERNANDO

DON RODRIGO

Ştii, don Fernando, că eu m-am uitat
ades la acest chipeş cavaler,
de focul viu al inimii-ndemnat.
Statura, chipu-i grav, fălos, sever,
mă fac să-l gelozesc pe gentilom.

DON FERNANDO

Așa-i îndrăgostitul : stă străjer
iubirii, și de vede-un chipeș om,
se teme că-i va cuceri odorul,
de-l va vedea frumos și galantom.

DON RODRIGO

E drept că faima lui, cu tot onorul,
răzbit-a și-n Medina, și acum,
chiar de se-ascunde,-l laudă poporul.
Ți-am spus că, într-o zi, am dat în drum
de acel tînăr cu-a mea capă-n spate,
cu tifla parcă dîndu-mi oarecum.
Vorbindu-i, și făcînd, pe cît se poate,
și cercetări, aflat-am că lui don
Alonso îi slujește el în toate.
Îl știe toată lumea, căci nu-i zvon
că e temut de oameni și de tauri
și, pe deasupra, e grozav craidon.
Și dacă-i face curte, plin de lauri,
el lui Inés, eu ce pot, ce pot face
cînd mă privește ca mai adineauri ?

DON FERNANDO

Silită-i să-l iubească ?

DON RODRIGO

N-are pace,
căci merită și e cuceritor,
și mă urăște ea de-o vreme-ncoace.

DON FERNANDO

E gelozia o himeră — nor
născut din pizmă, umbre, vînt și teamă,
ce-ți crește al închipuirii zbor ;

nălucă-i, ce din bezne se întramă,
gînd ce înclină către nebunie,
minciună care adevăr se cheamă.

DON RODRIGO

Dar dacă la Medina stă să vie
el, zi de zi ? Pe lumea cealaltă
de l-aş trimite, mi-ar fi bine mie ?
Vreau să mă-nsor... Tu minte ai... Ce altă
ieşire vezi, de nu doar moartea lui ?

DON FERNANDO

În mintea mea altfel de gînd tresaltă :
De-a fost de gheaţă-n faţa orişicui,
cum l-ar iubi pe el ?

DON RODRIGO

Răspund îndată :
că e mai chipeş, mai de duh...

DON FERNANDO

Ce spui ?
Dar dacă neprihana ofensată
la numele de soţ Inés şi-o simte ?

DON RODRIGO

Se cere să-l ucid, căci viaţa toată
mi-o fură, iar uitarea ei nu minte.
Pierdut-am capa şi-s ca fără minte.

DON FERNANDO

Da, mură-n gură vrei s-o laşi curînd,
lui don Alonso... Eu zic să te-nsori,

lăsîndu-i rămășițele, pe cînd
tu cu izbînda vei rămîne.

DON RODRIGO

Mor
de gelozie și necaz!

DON FERNANDO

Fălos,
la-ntrecerea din mai pornește-n zbor!
Tribunele cer pagi și murgi... Vîrtos
ți-oi sta alături... Regele-o să vină
și, de petreci, mai slab de chin ești ros.

DON RODRIGO

Speranță are biata mea Medină
cînd cu Olmedo se va-ntrece, oare?

DON FERNANDO

Nebun ești!

DON RODRIGO

Numai dragostea-i de vină.
(Ies din scenă.)

SCENA VII

Odaie în casa lui don Pedro

DON PEDRO, DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR

DON PEDRO

Să nu stărui.

DOÑA INÉS

Hotărît-a
sufletul... Nu-l poţi înfrînge.

DON PEDRO

Gîndurile ţi-s nătînge
de mă otrăveşti atîta ?
Timp încă mai ai.

DOÑA INÉS

Señor,
oricum rasa cenuşie
am s-o port o veşnicie.

DOÑA LEONOR

Proastă eşti.

DOÑA INÉS

Taci, Leonor.

DOÑA LEONOR

La întreceri, cel puţin,
să te-mbraci de sărbătoare.

DOÑA INÉS

Cînd mi-aştept cu nerăbdare
mirele ceresc, divin,
pentru el vreau tot cereşti
straie de mireasă, tată.

DON PEDRO

Vrerea mea nu-i ascultată.

DOÑA INÉS

Te ascult — că-mi poruncești.

SCENA VIII

FABIA, cu rozariu, toiag și ochelari; aceiași

FABIA

Pace fie-n astă casă.

DON PEDRO

Pace ție.

FABIA

Am înțeles
că se vrea doña Inés
Domnului Iisus mireasă.
Care e neprihănita
cea aleasă de-al ei mire,
căruia, cu dăruire,
își închină ea ursita ?

DON PEDRO

Ea e, maică, iar eu sînt
tatăl ei.

FABIA

Ei domn să-i fie
domnul peste veșnicie,
nevăzut de noi nicicînd.
Dar am să mă rog ades
ca și voi pe acest mire
să-l primiți tot cu cinstire,
căci e cavaler ales.

DON PEDRO

Chiar cel mai ales.

FABIA

Aflînd
că ai căuta femeie
care-nvățături să-i deie
întru voia celui sfînt,
care să-i îndrume-aice,
pe neprihănite căi,
anii cruzi și verzi ai săi,
cît e-n starea de novice,
m-am rugat fierbinte și
am simțit imbold în piept,
de-am venit aice, drept,
eu dorind a o-ngriji,
chiar de-s mare păcătoasă.

DON PEDRO

Asta e, Inés, femeia
care-ți trebuie.

DOÑA INÉS

De-aceea
eu mi-o și doresc în casă.
Maică, hai, mă-mbrățișează.

FABIA

Fata mea, port un ciliciu,
nu mă strînge.

DON PEDRO

Ce supliciu!

DOÑA LEONOR

Umilința-n ea e trează!
Cum vorbește-așa și simte.

FABIA

Ce cuminte, bună eşti,
şi frumoasă ca-n poveşti !
Domnul binetecuvînte !
Ai capelă ?

DOÑA INÉS

Maică, eu,
bună-ncep acum să fiu ;

FABIA

Păcătoasă cum mă ştiu,
mă cam tem de tatăl tău.

DON PEDRO

N-am să-i turbur eu deloc
cuvioasa înclinare.

FABIA

O vînezi cu-nverşunare
în zadar, dragon de foc.
Nu s-o mărita-n Medina ;
e-n Olmedo mănăstire ;
Domine, spre-a ta cinstire,
ad juventum me festina.

DON PEDRO

Înger e măicuţa.

SCENA IX

TELLO, cu tichie ; aceiaşi

TELLO
(din culise)

Dacă
e cu cele două fiice,

cred prezența mea aice
tuturor c-o să le placă.

(Intră în scenă.)

Dascălul ce-l căutați
e aici, señor don Pedro,
pentru lecții de latină,
cum și pentru alte lucruri
de folos, cum mai tîrziu
vom vedea, fără-ndoială.
La biserică mi-au spus
c-ați dori un bun student,
căci pornirea doamnei este
de pe-acum bineștiută.
Am venit să vă slujesc
și, chiar de-s străin, sînt bun
s-o învăț de toate cele.

DON PEDRO

Cred, și sigur sînt, văzînd
toate cum se potrivesc,
că-i a cerului voință.
Poate sta măicuța-n casă,
iar studentul vină zilnic
să-ți dea lecții de latină.
Înțelegeți-vă voi
pînă mă întorc. *(Lui Tello.)* De unde
zici că vii, deci, tînăr domn ?

TELLO

Sînt, señor, din Calahara.

DON PEDRO

Numele ?

TELLO

Martín Peláez.

DON PEDRO

E al Cidului ţinut.
Unde-ai studiat ?

TELLO

Departe,
o, señor, în La Coruña,
unde mi-am luat licenţa.

DON PEDRO

Şi eşti hirotonisit ?

TELLO

Da, dintr-un ajun de praznic.

DON PEDRO

Mă întorc îndată.

(Iese din scenă.)

SCENA X

DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR, FABIA, TELLO

TELLO

Eşti
Fabia ?

FABIA

Ce, nu se vede ?

DOÑA LEONOR

Tu eşti Tello !

DOÑA INÉS

Tello,-amice !

DOÑA LEONOR

Doamne, ce potlogărie !

DOÑA INÉS

Ce mai face don Alonso ?

TELLO

Pot, față de Leonor,
să spun tot ?

DOÑA INÉS

Binențeles.

DOÑA LEONOR

M-ar descuraja Inés,
mi-ar slăbi și dragostea
pentru ea, de n-ar avea
multă-ncredere în mine

TELLO

O, señora, don Alonso
este bine și tot face
pregătiri pentru serbarea
lunii mai, care-i aproape.
Se ocupă deci de cai,
lănci, costume, banderile.
Tremură, cred, taurii
de pe-acum de spaima lui.
Am făcut un scut de piele,
tare și rotund, pe cît
mă ajută-ndemînarea
rară... Ai să-l vezi acolo.

DOÑA INÉS

Nu mi-a scris ?

TELLO

Tîmpit ce sînt!
Ia, señora, şi scrisoarea.

DOÑA INÉS

O sărut şi o citesc.

SCENA XI

DON PEDRO, aceiaşi

DON PEDRO
(din culise)

Pregăteşte-atunci trăsura,
dacă roibul e bolnav.
(Intră în scenă.)
Dar ce faceţi?

TELLO
(aparte, doñei Inés)

Uite, vine
tatăl tău... Prefă-te, deci,
că citeşti şi eu te-nvăţ.
Dominus...

DOÑA INÉS

Dominus...

TELLO

Spune.

DOÑA INÉS

Şi mai cum?

TELLO

Dominus meus

DOÑA INÉS

Zic : *Dominus meus.*

TELLO

Bine ;
cu încetul ai să-nveţi
să citeşti.

DON PEDRO

Atît de iute
v-aţi pornit pe-nvăţătură ?

DOÑA INÉS

Simt dorinţă arzătoare.

DON PEDRO

Gata pentru azi, Inés.
De la primărie vin,
să vă spun că sînt trimis
la serbări.

DOÑA INÉS

A ? Înţelept
judecat-au, căci acolo
vine şi măritul rege.

DON PEDRO

Să ne înţelegem : merg,
dar veniţi şi voi cu mine.

DOÑA INÉS

Maică, spune-mi dacă pot
să le văd fără păcat.

FABIA

O, copila mea, se poate ?
Nu-ţi fă griji cum îşi fac unii,

dîndu-și ifose întruna
și crezînd, prea grijulii,
că l-ar supăra pe Domnul
chiar cu orișicare fleac,
și uitînd că sînt și ei
oameni vii, născuți din oameni,
zic că orșice petreceri
care de la munci i-abat
ar fi o destrăbălare.
Chiar dacă e drept să fie
și răsfățurile astea
cumpătate-un pic, e bine
la întreceri să te duci,
căci se-arată ele-a fi
jugatoribus paternus.

DON PEDRO

Haidem, deci... Vreau să-l plătesc
pe învățătorul tău,
iar măicuței vreau să-i dau
bani de-o mántie.

FABIA

Pe toți
să vă ocrotească Domnul.
Leonor, tu n-ai de gînd
să urmezi frumoasa pildă
a surorii tale ?

DOÑA LEONOR

Maică,
am să mă grăbesc să fac
tot așa, căci pilda este
sfîntă, neasemuită.

(Ies din scenă.)

SCENA XII

Sală în reşedinţa regelui, la Olmedo.

REGELE DON JUAN II, CONETABILUL, DON ALVARO DE LUNA. Suită

REGELE
(Conetabilului)

Nu-mi veni chiar la plecare,
azi, cu trebi de-nsemnătate.

CONETABILUL

Să semnezi doar, Majestate ;
Nu le da şi ascultare.

REGELE

Spune iute ce-ai de spus.

CONETABILUL

Deci , să intre ?

REGELE

Nu.

CONETABILUL

Deci, *da,*
zice Sanctitatea Sa
la ce regele-a propus
pentru-Alcántara.

REGELE

Mai bine,
zis-am, ştraiul mohorît
să şi-l schimbe.

CONETABILUL

Da, urît
se-mbrăcau : nu se cuvine.

REGELE

Cruce verde zic să poarte
Marelui pontif eu ţin
să îi mulţumesc deplin
că ne ţine-n asta parte,
şi nălţarea noastră vrea,
căci infantul, se presimte,
va tot merge înainte,
cît el ne va ajuta.

CONETABILUL

Două hotărîri de seamă
încă am.

REGELE

Le dă citire.

CONETABILUL

Despre-acea deosebire
dintre mauri, mai cu seamă,
şi evreii care cer
în Castilia să rămînă.

REGELE

Sprijină-l regeasca mînă
Pe Fray Vicente Ferrer.

CONETABILUL

E om sfînt şi cărturar.

REGELE

Ieri, cu dînsul dimpreună,
hotărît-am calea bună
de urmat şi, aşadar,

unde stau evrei și mauri,
toți evreii or să poarte
pelerini cu semn aparte
pe regeștii mei coclauri ;
maurii — manta cu glugă
verde, iar creștinii,-n pace,
creștinește să se-mbrace,
și de ei păgînii fugă.
În păgîni, eu asta cred-o,
voi băga,-n acest fel, teamă.

CONETABILUL

Don Alonso, ce se cheamă
Cavalerul din Olmedo,
va primi, văd, scump veșmînt.

REGELE

E om dîrz, ce multe-nfruntă.
La a sorei mele nuntă
l-am chemat chiar, de curînd.

CONETABILUL

Cred că tronului lumina
mîine-i va sluji, cu sîrg,
la serbare și la tîrg,
și la-ntreceri, la Medina.

REGELE

Spune-i să își însușească
bine militara artă,
ca favoruri să-i împartă
îndurarea mea regească.

(Iese din scenă.)

SCENA XIII

Odaie în casa lui don Alonso, la Olmedo.

DON ALONSO
(singur)

O, crudă starea mea,
absenţă, tu, vrăjmaşă
ce sufletul mi-l sfîşii
dar trista viaţă-mi laşi !
Pe drept tu moarte vie
numită eşti, căci dai
dorinţei viaţă şi
ucizi văzînd cu ochii !
O, cîtă îndurare
puteai să-mi dovedeşti,
cînd părăsind Medina,
mi-ai fi luat şi viaţa,
cum sufletul mi-l iei.
Inés, divina,-n tine
trăieşte, o, Medina,
şi ea-i onoarea curţii
şi gloria cetăţii.
Cîntat e al ei farmec
de apele fugare,
de păsări — ce-o ascultă ;
de flori — care-o imită.
Atît e de frumoasă,
încît se pizmuieşte
pe sine însăşi ea,
putînd fi-ncredinţată
că o invidiază
chiar soarele mărit,
căci alta mai frumoasă
nu vede-n drumul lui,
în Indii cînd se duce
şi-n Spania cînd vine.

Iar eu am meritat
să o iubesc ! Ferice
mi-a fost, ah, cutezanța !
Căci chinul meritîndu-l,
îmi pot simți norocul.
Cînd aș putea s-o văd
și s-o ador slujindu-i,
de ce plăcere-a tainei
ursita mă lipsește !
De nu mi-ar fi iubirea
curată și cinstită,
a ochilor ei perle
ar cere moartea mea.
Rămase-n acea zi
Inés, plîngîndu-mi lipsa,
iar lacrimile ei
erau iscălitura
cuvintelor rostite.
O, știe acea noapte
c-a mea putea să fie.
O, dragoste, tu, lașă
ce ești — ce poți s-aștepți,
respectul de-l cunoști ?
Ay, grea nenorocire,
cînd sufletul mi-l sfîșii
și viața mi-o împarți !

SCENA XIV

TELLO, DON ALONSO

TELLO

Merit să-mi spui bun venit ?

DON ALONSO

Nu știu, Tello... Prea de mult,
frînt de-al inimii tumult,
te aștept neliniștit.

TELLO

Dacă binele ți-l fac,
ce vină-mi găsești ?

DON ALONSO

Doar cine
e dorită mult de mine
poate să-mi aducă leac.
Nu mi-a scris Inés ?

TELLO

O, iată
că-ți și scrie dulcineea.

DON ALONSO

Vom vorbi după aceea ;
Să citesc deocamdată.

(Citește.)

„După plecarea ta, domnul și stăpînul meu, viața n-a mai fost viață pentru mine ; căci ești atît de crud, încît nu mai lași pic de viață în mine cînd pleci.“

TELLO

Cum, nu mai citești ?

DON ALONSO

Nu.

TELLO

Spune
și de ce.

DON ALONSO

Deodată totul,
nu mănînci precum netotul,
cînd bucatele-s prea bune.
Cum a fost, deci ?

TELLO

Păi, am fost,
cu mănuși și în sutană,
scurtă fără de pulpană,
ca seminaristu-n post,
și, cu mîinile la piept,
pun'te pe pălăvrăgeală,
mai băgînd în trăncăneală
vorbe ca de om deștept.
Capul dînd să-ntorc, señor,
ce văd ? Fabia !

DON ALONSO

O clipă ;
vreau să mai citesc, în pripă,
că de dor, zău, Tello, mor.

(Citește.)

„Tot ce ai cerut să se facă, s-a împlinit ; ce nu s-a împlinit este doar gîndul că eu aș putea trăi fără tine, căci acest lucru nu l-ai cerut.“

TELLO

E vreo cugetare-adîncă ?

DON ALONSO

Ce-a făcut, deci, Fabia ?

TELLO

E șireată scabia,
și mai prefăcută încă,

de putea stirni și frica
celor ce, cuviincios,
merg mereu cu capu-n jos...
Ce i-a dus cu fofîrlica !
De-astăzi am să știu ce-nseamnă
o fățarnică femeie
și-un fals schivnic, ce-o să deie
lecții pentru-o naltă doamnă.
De vedeai cum știu, cînd vreau,
să-mi dau ifose, că seamăn
ai fi zis, ba chiar că-s geamăn
cu un popă maur eu.
M-a crezut bătrînul, chiar
de-are mutra unui Cato.

DON ALONSO

Stai, că nu am terminat-o ;
mai citesc un pic — și rar.

(Citește.)

„Grăbește-te să vii, ca să-ți dai seama ce simt cînd pleci și cum arăt cînd te întorci."

TELLO

Ah, te mai oprești o dată ?

DON ALONSO

Deci în toate-ai izbutit,
ai intrat și i-ai vorbit.

TELLO

O, te studia-ncîntată,
lecția cum și latina
numai tu fiind, señor.

DON ALONSO

Și-a ei soră, Leonor ?

TELLO

O cam pizmuia mezina,
căci simțea că de iubire
vrednic ești. Iubire dacă
vede-o fată, ca buimacă,
umblă și ea după mire.
De-l iubește una tare
pe-un bărbat, un gînd tresaltă
deodată în cealaltă,
c-ar ascunde taină mare.
Dar se-nșeală : toate sînt
doar înrîuriri de astre.

DON ALONSO

Ah, iertare, mîini măiastre :
mai citesc un ultim rînd.

(Citește.)

„Se spune că regele va veni la Medina, și dacă este adevărat ce se zvonește, înseamnă că vei veni tu, căci tu ești regele meu.“

Vai, mi s-a sfîrșit scrisoarea !

TELLO

Toate-au un sfîrșit pe lume.

DON ALONSO

Da, nu ține mult ce-i bine.

TELLO

Ai citit-o, orișicum,
pe etape.

DON ALONSO

Stai, mai văd
încă două, trei cuvinte.

(Citește.)

„La grumaz bentița asta
leagă-ți-o... În locul ei
de-aș fi eu, ce fericire !"

TELLO

Zău c-ar fi grozav să ieși
cu doña Inés de gît
chiar în piață !

DON ALONSO

Dar bentița
unde-i ?

TELLO

Nu mi-a dat nimic.

DON ALONSO

Cum nu ?

TELLO

Dar tu ce mi-ai dat ?

DON ALONSO

Mda, pricep ce vrei... Mi-o dai
și alege-ți niște haine
după placul tău.

TELLO

Ei, uite
și bentița.

DON ALONSO

Minunată-i !

TELLO

De-i brodată de-a ei mînă !

DON ALONSO

Să dăm semnul de plecare...
Însă, Tello, vai !

TELLO

Ce este ?

DON ALONSO

Am uitat să-ţi povestesc
nişte vise de-ale mele.

TELLO

După vise-acum te iei ?

DON ALONSO

Nu le cred, însă mă fac
să mă zbucium.

TELLO

Cu-asta, basta.

DON ALONSO

Unii spun că-s revelaţii
ale sufletului.

TELLO

Dar
ce poate să ţi se-ntîmple
cînd e limpede că vrei
doar să te căsătoreşti ?

DON ALONSO

Azi, cînd se crăpa de ziuă,
după-o noapte zbuciumată,
Tello, m-am dat jos din pat,
am deschis grăbit fereastra

și, uitîndu-mă la niște
pîrîiașe și la flori
ce-n grădina noastră cresc,
am văzut cum pe-o crenguță
de grozamă se așează
un sticlete galben care,
cu smălțatele-i aripe,
floare se părea c-ar fi,
prinsă-n ramurile verzi.
Cît din gușa lui plăpîndă
triluia necontenit
tînguiri firești de dor,
iată că, dintr-un migdal,
în care stătuse-ascuns,
se repede un coroi,
și cum cele două păsări
n-aveau armele egale,
florile mînji cu sînge,
spulberînd penetu-n vînt.
Piuitului lui jalnic
doar ecouri de-adieri
îi răspunseră, o, Tello,
și, de pe o iasomie,
de unde văzuse toată
fioroasa tragedie,
soțioara lui sărmană.
Presimțirile din vise
îmbinînd cu întîmplarea
asta tristă, cat în van
sufletul să mi-l alin ;
chiar de știu că toate astea
sînt iluzii, pot să-mi pierd
într-atît de mult speranța
încît viața mea să n-aibă
nici un rost de-acum nainte.

TELLO

Zău că prost, doñei Inés,
tu îi răsplătești tăria,
cînd eroică ea-nfruntă
ale soartei lovituri.
La Medina hai, și uită
de augururi și de vise,
lucruri care împotrivă-i
stau credinței creștinești.
Cu curaj, ca-ntotdeauna,
în armură, sus pe cal,
strînge lancea dîrz în mînă ;
fă să moară toți bărbații
de invidie — și moară
doamnele de dragul tău ;
căci Inés, señor, se cere
soața ta să fie,-n ciuda
celor ce s-ar strădui
pe voi doi să vă despartă.

DON ALONSO

Bine zici : Inés m-așteaptă.
Haidem veseli la Medina.
Grijile pretimpurii
zice-se că îl omoară
pe un om de două ori,
iar pe mine doar Inés
mă ucide, însă nu,
ea un chin, ci ca o sfîntă
strălucire fără seamăn.

TELLO

Hai, și-o să mă vezi, în piață,
cum plec tauri în genunchi
sub ferestrele-i deschise.

ACTUL III

SCENA I

Intrare sau punct de trecere spre piața din Medina del Campo, aranjată pentru luptele de tauri.

Se aud răpăituri de tobă.

DON RODRIGO, DON FERNANDO; LACHEI, cu banderile.

DON RODRIGO

Slab noroc...

DON FERNANDO

Ceas rău...

DON RODRIGO

Chin greu!

DON FERNANDO

Ce e de făcut?

DON RODRIGO

Ah, curte
lui Inés, nici clipe scurte
nu-i poţi face, braţul meu!

DON FERNANDO

De ruşine mor!

DON RODRIGO

Turbez.

DON FERNANDO

Haidem iar la lupte.

DON RODRIGO

Cum
pot, nenorocit acum,
să mai lupt ? sînt bleg, nu vezi ?
Alui din Olmedo-ntruna
sorţii-alăturea i-au stat.

DON FERNANDO

Lovitură n-a ratat !

DON RODRIGO

Va rata curînd el una !

DON FERNANDO

Nu ştiu pierderea, pierzarea,
cei favorizaţi de soartă.

DON RODRIGO

I-a deschis iubirea poartă —
iară poarta mea-i uitarea.
Nici n-ar fi ruşinea lui
cît a mea, căci e străin.

DON FERNANDO

Îţi pricep cumplitul chin :
e grozav el, însă nu-i
drept deloc ca să umbrească
faima celor din Medina.

DON RODRIGO

Urbea mea îmi cată vina —
parcă-i fire muierească :
mă urăşte — de-s de-al ei ;
de-s străin, i-s drag — şi basta !

DON FERNANDO

Pildă-i Grecia-ntru asta,
şi-apoi, Roma, cu temei.

(În culise, nechezuri de cai şi strigăte.)

SCENA II

OAMENI, în culise ; aceiaşi.

O VOCE
(din culise)

Bravo lui !

A DOUA VOCE
(din culise)

Ce lovitură !

DON FERNANDO

Ce mai aşteptăm ? Pe cai !

DON RODRIGO

Haidem.

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)

Pe-astă lume n-ai
om să-ţi fie pe măsură !

DON FERNANDO

Îl auzi ?

DON RODRIGO

Nu mai îndur !

DON FERNANDO

Nu ți-e drag — pe asta cred-o.

A DOUA VOCE
(din culise)

Cavalerul din Olmedo
i-a uimit pe toți din jur !

DON RODRIGO

Ce șanse mai am cînd toți
doar a lui izbîndă strig-o ?

DON FERNANDO

Asta-i vulgul, don Rodrigo.

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)

Domnul te-aibă-n pază !

DON RODRIGO

Poți,
poți ghici ce-o să-i mai spună
Regelui ? Dar urma-alege !
Să se roage, negreșit,
ca norocul la sfîrșit
să-i ajungă !

DON FERNANDO

Proastă lege,
cînd la regi ajunge-o veste
prin aplauze vulgare !

DON RODRIGO

Calul vrea să-și schimbe, pare.

DON FERNANDO

Ce noroc ! Ca în poveste !

SCENA III

DON ALONSO, TELLO, în livrea, cu o banderilă în mînă; DON RODRIGO, DON FERNANDO

TELLO

Ce noroc, pe cinstea mea !

DON ALONSO

Adu-mi roibul, Tello.

TELLO

Lauri,
toţi ne dară adineáuri !

DON ALONSO

Amîndorura ?

TELLO

Păi, da...
Tu pe cal — eu jos...

DON ALONSO

Grozav,
Tello, eşti, din tălpi în unghii !

TELLO

Ce le-am mai tăiat genunchii !
Sigur că am fost un brav.
Ca pe nişte napi de-acasă,
şase-am scrijelat... Ce faptă !

DON FERNANDO

Hai, Rodrigo, că ne-aşteaptă,
totuşi, lumea curioasă,
chiar de s-ar părea că nu.

DON RODRIGO

Don Fernando, doar pe tine
te așteaptă — iar pe mine
doar pentru că vor, acu,
să fiu iar bătut de soartă,
omorît de-un taur, sau,
smuls din șa, ca să tot dau
hrană pentru gura-spartă.

TELLO
(aparte, lui don Alonso)

Ăștia se chiorăsc...

DON ALONSO

Ades
m-au privit, pizmași, geloși,
mai ales cînd ochi setoși
îndreptam către Inés.

(Don Fernando, don Rodrigo și slujitorii lor ies din scenă.)

SCENA IV

DON ALONSO, TELLO

TELLO

Ea, cu rîsul ei, ce-i drept,
ți-a stat sprijin... Limbă mută
este rîsul, căci te-ajută
să dezvălui ce-ai în piept ;
că, de cîte ori treceai,
se părea că, gata, gata,
cade din tribună fata .

DON ALONSO

Dulcea mea Inés ! Scump rai,
cît i-aș ferici pe-ai mei,
nepoței dacă le-ai face !

TELLO

Le va face, fii pe pace!
Don Rodrigo,-n ochii ei,
nu înseamnă-acum nimic.
Ţie ţi se vrea mireasă.

DON ALONSO

Fabia e încă-n casă....
Prin arenă cît, un pic,
mă mai duc, tu fugi şi-i cere
pe Inés s-o liniştească;
datoria mea firească
e ca, fără-ntîrziere,
la Olmedo, noaptea asta,
să alerg, ca să nu zică
tata, mama, morţi de frică,
ştii, că m-a lovit năpasta.
N-ar fi drept să le stric somnul.

TELLO

Bine zici, da, negreşit;
fă-le somnul liniştit,
şi să-i ocrotească Domnul.
Temeri şi nădejdi, o groază
iscă-ntrecerile.

DON ALONSO

Eu
intru.

TELLO

Bunul Dumzeneu
să te aibă-n sfînta-i pază!

(Don Alonso iese din scenă.)

SCENA V

TELLO
(singur)

Deci la Fabia să fug !
Chiar de-i şmecheră şi hoaţă
şi mai mult decît isteaţă,
vreau să-i iau acel lănţug.
Circe, Medeea, Hecate
n-au ştiut cît ştii, femeie !
Ai în suflet nuş'ce cheie
cu suciri nenumărate.
Dar ştiu leacul ce m-ajută :
o să-ţi jur că te iubesc.
N-afli leac mai nebunesc
cînd femeia e trecută.
Două vorbe dulci de-i zici,
spre iubire se repede
şi iar tînără se crede....

(Iese din scenă)

SCENA VI

Stradă şi vedere din exterior a casei lui don Pedro.

TELLO ; apoi, FABIA

TELLO

Dar am şi ajuns aici...
Strig : Ei, Fabia !.... Dar sînt
tont, că-i doar povăţuită
de-ăl cu coadă şi copită.
Ştie ea că, pe pămînt,
după aur dau eu fuga,
nu şi după anii ei.

FABIA

Tello, dar cu tine ce-i ?
Cum, aşa-mi faci tu pe sluga ?

Ce s-a intîmplat! Și unde-i
don Alonso?

TELLO

Psst, solemn
e-ăst moment... Tu-mi dai îndemn
să alerg în trei secunde
să te văd, zicînd c-aduc
de la don Alonso veste.

FABIA

Cum a fost?

TELLO

Păi, ca-n poveste,
căci am fost cu el.

FABIA

Năuc,
Tello, ești — și-ai gură bună.

TELLO

Păi, pe rege-ntreabă-l cine
s-a luptat mai greu, mai bine;
mai să cadă din tribună.
zău, de cîte ori treceam.

FABIA

Ce favor!

TELLO

Favorul tău
îl rîvnesc.

FABIA

Măi, Tello, zău,
cine te-ar vedea...

TELLO

Un dram
dă-mi din frumusețea ta,
și mă fac Orlando... Ce,
tauri să dobor ? E-he,
apăi află dumneata
că de știu ei a împunge,
eu genunchii le-am tăiat,
că un taur mi-a strigat :
„Vai, señor Tello, ajunge !"
— „Ba n-ajunge !" — și pieziș,
harrșt, l-am ras de un picior,
de i-a poposit, în zbor,
tocmai pe-un acoperiș.

FABIA

Măăăăi ! Și cîte țigle-a spart ?

TELLO

Asta-ntreabă-l pe stăpîn...
Eu doar am venit să-ți spun —
și n-am timp de stat la șart —
don Alonso c-o să vină
să-și ia bun rămas, cu dor,
de la scumpul lui odor.
Sînt părinții lui pricină,
căci s-ar teme c-a murit...
Ei, da-i pe sfîrșit serbarea
și-i simt regelui chemarea,
căci grozav m-a îndrăgit
ca omorîtor de tauri,
și-aștept iar ovații dacă
tu îmi dai curaj oleacă.

FABIA

Cum ?

TELLO

Îndeamnă-mă spre lauri,
răspunzîndu-mi la iubire.

FABIA

Ce-ţi place mai mult?

TELLO

Ăi ochi.

FABIA

Ptiu, să nu mi te deochi!
Ochelarii-ţi dau.

TELLO

De ştire
îmi dai, deci, că-s bun de cal.

FABIA

Ca orice lacheu.

TELLO

Ţi-s drag,
dar mai mult mi-s murg, nu pag.

FABIA

Vezi să n-ajungi într-un hal
fără hal, *no nos inducas*,
căci să-ţi smulgă pot nădragii,
dacă ochii lor atragi-i,
ăia de pe la San Lucas.
Lumea zău c-ar rîde-abraşe,
de-ar ajunge-un tăuraş
să îţi fie cămăraş
ţie, Tello, în cămaşe.

TELLO

M-or cinsti cu mult respect
cînd am să-i atac turbat.

FABIA

Ce-i pasă că-i atacat
unui taur ? Spune drept.

TELLO

Ştii, eu lupta cînd purced-o,
teamă n-am.

FABIA

Pe-aceşti coclauri,
le e ciudă unor tauri
pe lacheii din Olmedo.

TELLO

Braţul spaniol, bărbat,
mulţi ca ei fu să doboare.

FABIA

Ce aştepţi tu de la soare,
cînd nimic nu ţi-a mai dat ?

(Ies din scenă.)

SCENA VII

Punct de intrare în piaţa din Olmedo

Hărmălaie în arenă, strigăte, voci din culise ; apoi, DON RODRIGO şi DON ALONSO

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)

Don Rodrigo a căzut !

DON ALONSO
(din culise)

Hai afară !

A DOUA VOCE
(din culise)

Don Alonso
cît e de mărinimos !
Îl ajută !

ÎNTÎIA VOCE
(din culise)

Don Alonso
uite c-a descălecat.

A DOUA VOCE
(din culise)

Îndrăznețe lovituri !

ÎNTÎIA VOCE

Tauru-i făcut bucăți.

Intră don Alonso, susținîndu-l pe don Rodrigo.)

DON ALONSO

Uite, am alt cal aici,
căci ceilalți fug prin arenă
ca turbați... Curaj, curaj...

DON RODRIGO

Căzătura fu cumplită...
Dumneatale-mi dai curaj.

DON ALONSO

Nu e bine ca-n arenă
să te-ntorci ; or fi pe-aici
slujitori să te ajute.
Iartă-mă, dar fug să-mi prind
calul ce-a rămas acolo.

(Ieșe din scenă.)

SCENA VIII

DON RODRIGO, DON FERNANDO

DON FERNANDO

Don Rodrigo, cum, ești singur ?
Cum te simți ?

DON RODRIGO

Căzut-am crunt.
Mi-a mers totul rău de tot,
dar e și mai rău că viața
azi mi-o datorez acelui
ce-mi stîrnește gelozia
și a cărui moarte-o vreau.

DON FERNANDO

Să se-ntîmple chiar sub ochii
regelui ! Pe norocos
să-l și vadă, -apoi, Inés
cu curaj cum ciopîrțește
taurul, să te salveze !

DON RODRIGO

Don Fernando, -nnebunesc !
Ah, om mai nefericit
nu-i, de la un pol la altul !
Cîte chinuri, ce sfruntări,
ce jigniri, cîte necazuri,
ce năpaste, ce urgie
și ce cruntă gelozie !
Ridicat-am ochii, vrînd
pe Inés s-o văd, și dacă
pic de milă pentru mine
pe-al ei chip se deslușea,
căci eu încă o ador,

chiar de-ntruna mă respinge.
O, şi ce-am văzut ? Nici Nero,
de pe naltul turn Tarpeia,
nu privea spre Roma-n flăcări,
mai nendurător ca dînsa
către mine, din tribună.
Dar apoi, cum l-a privit
pe fălosul don Alonso,
în garoafa purpurie
a sfioasei ruşinări
iasomia feţii ei
îmbăind-o deîndată !
Iar din rumenele buze,
rîsul ei de perle fine
îmi vădea plăcerea ei
de a mă vedea răpus,
frînt de vitregia sorţii
şi pe dînsul pizmuindu-l !
Dar mă jur pe Cel-de-Sus
că, nainte ca Apolo
să înveselească zarea
Răsăritului, scăldînd
tot văzduhu-n colb de aur,
o să fac ca rîsul ei
să se schimbe-n plîns de jale,
dacă de acel hidalgo
o să dau între Medina
şi Olmedo !

DON FERNANDO

Dar va şti
să se apere.

DON RODRIGO

Nu prea
ştii ce este gelozia !

DON FERNANDO

Cine știe de nu-i monstru ?
Dar o faptă ca aceasta
cugetare îndelungă
cred că cere, don Rodrigo.

(Ies din scenă.)

SCENA IX

REGELE, CONETABILUL, suită

REGELE

Au ținut pînă tîrziu
aste lupte crunte, brave.
N-am văzut, cred, mai grozave.

CONETABILUL

Toți cei din Medina știu
că pleci mîine, Majestate,
însă un turnir în lege,
spre-a-l cinsti pe al lor rege,
vor mai marii din cetate.
Două zile te mai roagă
să rămîi.

REGELE

Ei, nu acum !
Cînd mă-ntorc, pe-același drum,
faptul poate să m-atragă.

CONETABILUL

O, Alteță, fă-i Medinei
un favor.

REGELE

Voi fi amabil
pentru naltul Conetabil,
pe infant chiar dacă bine-i
să-l văd repede-n Toledo,
cum ne-am înţeles.

CONETABILUL

Năvalnic,
mîndru a luptat şi falnic
cavalerul din Olmedo.

REGELE

A avut noroc.

CONETABILUL

Ce oare
mai de preţ i-a dat Natura ?
Au norocul ? Au bravura ?
Dar bravura lui e mare !

REGELE

Bine fac şi una, şi-alta.

CONETABILUL

Şi pe drept îl onorează
regele !

REGELE

Să-l faci să vază
şi cinstirea ta, înalta.

(Ies din scenă.)

SCENA X

Stradă și vedere din exterior a casei lui don Pedro.

DON ALONSO, TELLO

TELLO

Ei, am așteptat prea mult ;
nu mai poți pleca, señor.

DON ALONSO

Vreau să doarmă-ai mei ușor,
și de datorie-ascult.
Voi pleca la orice oră.

TELLO

Nu ți-e gîndul la părinți
cînd alăturea o simți
pe Inés — dar fără soră !
Ziua la grilaj te-o prinde.

DON ALONSO

Inima-mi va da de știre
despre sacra-ndatorire,
Tello, — și-am să plec cuminte.

TELLO

Leonor parcă vorbește
cu Inés...

DON ALONSO

O, ce splendoare,
ca de stea care, de soare
luminată, strălucește.

SCENA XI

DOÑA LEONOR, la grilaj; aceiaşi

DOÑA LEONOR

Don Alonso ?

DON ALONSO

Da.

DOÑA LEONOR

Curînd
vine şi ea... Despre lupte,
la discuţii nentrerupte
stă cu tata... Tu oricînd,
Tello, poţi intra... Inés
să-ţi trimită vrea un dar.

(Doña Leonor se retrage de la grilaj.)

DON ALONSO

Intră, Tello.

TELLO

Aşadar,
poţi pleca, de nu mai ies,
că te-ajung din urmă eu.

(Se deschide poarta casei lui don Pedro, Tello intră şi doña Leonor revine la grilaj.)

DON ALONSO

O, cînd oare, Leonor,
voi intra, nebun de dor,
şi eu precum el, mereu ?

DOÑA LEONOR

Trece-vei al casei prag
în curînd, cred, căci începe
tata multe a pricepe
și, de-un timp, îi ești cam drag.
Pe Inés apoi el vrînd
s-o mărite, va alege
ce-i mai bun, se înțelege,
cînd va ști de al ei gînd.

SCENA XII

DOÑA INÉS, la grilaj ; DOÑA LEONOR, la grilaj ; DON ALONSO, pe stradă

DOÑA INÉS

Leonor, cu cine ești ?

DOÑA LEONOR

Cu Rodrigo.

DOÑA INÉS

Minți grozav...
E stăpînul meu.

DON ALONSO

Ba sclav,
jur pe sferele cerești.

DOÑA INÉS

Ba îmi ești stăpîn !

DOÑA LEONOR

Acum
chiar vă las... Cînd se iubesc

doi ca voi, este firesc
să nu-i turburi nicidecum.

(Iese din scenă.)

SCENA XIII

DOÑA INÉS, la grilaj; DON ALONSO, în stradă.

DOÑA INÉS

Cum te simţi ?

DON ALONSO

Ca fără viaţă...
Spre-a trăi, la tine vin.

DOÑA INÉS

Mai lipsea doar cruntul chin
de-a nu te vedea la faţă,
cînd te-am admirat, o, Doamne,
pildă printre cavalerii
ce te pizmuiesc, că-i sperii,
turburînd atâtea doamne !
Sînt pe toţi, pe toţi geloasă...
Să te-aplaude vreau însă...
Spaima-mi sta în suflet strînsă,
că te pierd, căci glorioasă,
ţi-a fost soarta... Ce de nume !
Ce de titluri îţi dădură !
Doamnele — pentru bravură,
ei, pizmaşi, — pentru renume !
Tata te doreşte mire
pentru Leonor, iar eu,
chiar geloasă, căci mi-e greu,
simt o mare mulţumire,
că vei fi al meu — şi-aşa

i-am și spus numaidecît,
nu cu limba, hotărît,
dar cu sufletul meu, *da*.
Însă mulțumită, zău,
cum pot fi, cînd pleci ?

DON ALONSO

Părinții...

DOÑA INÉS

Știu, dar pradă-s suferinții...
Lasă-mă să-mi pară rău.

DON ALONSO

Mult îmi pare rău și mie :
la Olmedo plec — și-mi las
inima-n Medina vie.
Spaime nasc din gelozie,
căci de nu te văd un ceas,
mort și viu merg pe cărări ;
viață, moarte duc spre zări...
Ce-ți pot spune, dulce fată,
spre Olmedo cînd plec, iată,
cu piciorul gata, -n scări ?
De o vreme mă tot simt
de vedenii turburat.
Aflu în tristeți alint.
Cînd sînt vesel, nu, nu mint,
trist mă simt neîncetat.
Gîndul că te pierd îmi strică
mintea, sufletu-mi despică.
Prins mereu de acest gînd,
vin și plec, Inés, oricînd,
ca pătruns de-a morții frică.
Am rivali : mă tem chiar dacă
ştiu să-i fac oricînd să tacă,

și-al meu suflet se destramă
între dragoste și teamă,
și gîndirea mi-i buimacă.
Văd, în gîndul meu, și ora
cînd mi-aș pierde aurora,
și simțind că mor, îmi spun,
ros de-un simțămînt nebun :
„Îți mai scriu atît, señora.“
De la soțul tău un nume
bine-i s-ai, de toți cinstit ;
Dar iubit, avînd renume,
cum pot fi așa mîhnit,
cînd am totul pe-astă lume ?
Simt : spre moarte pașii-mi port ;
Greu absența ți-o suport
Și, Inés, mă bate-un gînd,
că de plec azi viu, curînd,
vai, mă voi întoarce mort !
Presimțire-i numai, știu,
dar mă zbuciumă și-mi zice :
„Dacă mort tu pleci de-aice,
cum te poți întoarce viu ?
Gîndul poate să mă-nfrice,
chiar de nu te pierd prin moarte.
Sufletul nu se desparte,
și-atunci cum pot să te las,
cînd, murind, în orice ceas
te-oi vedea, chiar de departe ?

DOÑA INÉS

M-ai făcut de spaime plină
cu-a ta teamă veșnic vie.
De ți-i teama gelozie,
dragostea îți e haină.
Eu pricinile-ți pricep,

dar tu nu mi-ai înțeles
dragostea.

DON ALONSO

Nici tu, Inés,
ce înseamnă cînd încep
năluciri să mă sugrume.
Nu-s gelos — ci zbuciumat.
Nume de iubit mi-ai dat —
mă vreau vrednic de-acest nume.
Din închipuiri și vise
toate astea mi se țes,
nu din bănuieli, Inés.

DOÑA INÉS

Se întoarce, paremi-se,
Leonor.

SCENA XIV

DOÑA LEONOR, în culise ; aceiași

DOÑA INÉS

E ceva ?

DOÑA LEONOR

Da.

DON ALONSO

Deci să plec ?

DOÑA LEONOR
(Doñei Inés)

Se culcă, gata,
și-a-ntrebat de tine tata.

Lei 8.75

DOÑA INÉS

Du-te, o, dragostea mea,
don Alonso — mergi cu bine...
Nu te plînge... S-a-nțeles
că sîntem siliți...

DON ALONSO

Inés,
cînd voi sta în veci cu tine ?
Ah, aici mi s-a sfîrșit
viața, căci e moartea una
cu plecarea... Tello, iată,
nu mai iese, ori nu poate
isprăvi cu bun-rămasul.
Plec... M-ajunge el din urmă.

(Doña Inés iese din scenă.)

SCENA XV

DON ALONSO ; O UMBRĂ, cu mască neagră și sombrero, cu mîna la garda spadei, i se pune în cale

DON ALONSO

Ce-o fi asta ? Cine-i ? Parcă
nici nu mă aude ! Cine-i ?
Hai, vorbește ! Ia te uită,
să mă tem eu de un om
cînd nu m-am temut de-atîția !
Nu cumva ești don Rodrigo ?
Cine ești ?

UMBRA

Sînt don Alonso.

DON ALONSO

Cum, ce-ai spus ?

UMBRA

Sînt don Alonso.

DON ALONSO

Nu se poate, căci doar eu
sînt don Alonso Manrique.
Dacă-mi umbli cu-aiureli,
spada scoate-ți-o din teacă !

(Umbra iese din scenă.)

SCENA XVI

DON ALONSO
(singur)

Mi-a-ntors spatele... Prostie
chiar c-ar fi, să-l urmăresc.
O, închipuiri de groază !
Cred c-a fost doar umbra mea...
Ei, ba nu... Era aievea,
și mi-a zis că-i don Alonso.
Toate-s năluciri iscate
de puterile tristeții,
aiureli de om bolnav.
Ce vrei, gînd nebun, tu care
cu-a mea umbră-acum mă zbuciumi ?
Vezi că doar un om de rînd
teme-se fără pricină !
Ori îmi umblă iar cu vrăji
Fabia, vrînd să mă facă
la Olmedo să nu plec,
lucru ce-i cu neputință —
și ea știe bine asta ?
Veșnic îmi tot spune grije
s-am, și să nu umblu noaptea,
din pricină, zice dînsa,

că mă urmărește pizma.
Dar nu cred că don Rodrigo
mă mai poate pizmui,
căci îmi datorează viața.
E o datorie sfîntă,
ce nu poate-n veci s-o uite
nici un nobil cavaler.
Mai degrabă cred că dînsul,
spre-a pecetlui acum
noua lui prietenie,
ar fi cazul să și vină
pe la mine, la Medina,
că doar nerecunoștința
nu trăiește-n sînge nobil,
ci doar printre ticăloși.
Dar mai știi ? Ticăloșia
omenească-i fără margini,
și ades e răsplătit
binele făcut cu răul !

(Iese din scenă.)

SCENA XVII

Cîmp cu copaci, la marginea unui drum

DON RODRIGO, DON FERNANDO, MENDO

DON RODRIGO

Azi viața lui și gelozia mea
sfîrși-se-vor.

DON FERNANDO

Ești hotărît ?

DON RODRIGO

De cînd
cuvîntul și-a călcat, au cineva
din minte-mi poate scoate cruntul gînd ?
Auzi, ea cică se călugărea,
iar Tello, sluga lui, venea spunînd
latina c-o învață, dar tradusă
în dulci scrisori de dragoste nespusă.
Și ce monahă a primit în casă
don Pedro ! Pe-acea Fabia !... Te iert,
ingrată domnișoară preafrumoasă,
căci de-ai greșit, ea-n farmece te-a fiert.
Ea cinstea pîngărită de ne-o lasă,
ce face, nu știe — e lucru cert.
O, cîte case nobile pătate
nu fură de codoși și vrăji spurcate !
Ea, Fabia, ce mută munți ! Ea care
oprește rîuri — și în negrii draci
din Acheron vasali de groază are ;
Ea, ce oricînd, cu farmecu-i dibaci,
din Nord, în plaiuri pline de dogoare,
ridică-n aer oameni pe alocuri,
s-o-nvețe ! Știi mai groaznice batjocuri ?

DON FERNANDO

Eu tocmai de-asta nu cred că-i a bună
să te răzbuni.

DON RODRIGO

Ar fi o lașitate
să dăm înlături !

DON FERNANDO

Răzbunare bună
e s-o iubești, disprețuind-o-n toate.

DON RODRIGO

Tu poate poţi — eu, nu ?

MENDO

Señor, detună
pămîntul sub copite ferecate,
şi, poate, e chiar cel de noi pîndit.

DON RODRIGO

Î-i frică, dacă vine însoţit.

DON FERNANDO

Să nu crezi asta, căci e curajos.

DON RODRIGO

Nici un cuvînt nu mai rostească buza !
V-ascundeţi după-acel copac frunzos !
Tu, Mendo, gata stai cu archebuza !

DON FERNANDO

Destinul, vai, cît e de schimbăcios !
De rege lăudat — te-alegi cu spuza,
căci admirat de toţi pentru-a ta faptă,
ce cruntă moarte astăzi te aşteaptă !

(Se ascund cu toţii.)

SCENA XVIII

DON ALONSO
(singur)

Tot ce n-am avut nicicînd :
temeri, spaime — vai, duium,
spre Olmedo car acum.
Presimţiri mi-au fost, pe rînd,
susurul din rîul blînd
şi uşorul freamăt care

vîntu-l iscă prin frunzare.
Presimţiri mă frîng din greu,
dar mă trage gîndul meu,
răvăşit, spre casă, tare.
A părinţilor iubire
şi-ascultarea mea mă cheamă,
mici dovezi, de bună seamă,
că aş fi viteaz din fire.
Crud am fost, în grea mîhnire
c-am lăsat-o pe Inés !
O, ce întuneric des !
Groază-i, gleznele-Aurorei,
pe smălţat covorul Florei,
la iveală cît nu ies !
Cîntă cineva ! Dar cine ?
Poate-o fi vreun lucrător,
către munca lui dînd zor...
De departe zvonul vine,
dar se-apropie de mine...
Hm, dar cîntă din ceva !
Rustic sonul nu-i ! E-aşa
de suav, sonor şi blînd !
Prost pricepi un cîntec cînd
porţi în gînd tristeţe grea !

(În culise, cîntecul începe de departe, dar se aude din ce în ce mai aproape.)

VOCEA
(din culise)

Ay, şi noaptea-l omorîră
pe frumosul cavaler,
floarea mîndră din Olmedo
şi podoabă a Medinei.

DON ALONSO

Ceruri, ce aud ? Au nu-s
prevestiri acestea ? Hai,

sînt de față, dați-i grai,
spuneți tot ce-aveți de spus!
Să mă-ntorc? Mi-o face, cred-o,
Fabia și-acum, la ruga
lui Inés dînd iute fuga,
ca să n-ajung la Olmedo.

VOCEA
(din culise)

Umbrele-l vestiră,
căci știau pricina,
și îl sfătuiră
să stea la Medina,
pe cel cavaler,
podoaba Medinei,
floarea din Olmedo.

SCENA XIX

UN ȚĂRAN, DON ALONSO

DON ALONSO

Hei, om bun, ăl care cîntă!

ȚĂRANUL

Care strigi?

DON ALONSO

Om rătăcit.

ȚĂRANUL

Iacă-tă-mă, am venit.

DON ALONSO
(aparte)

Doamne, totul mă-nspăimîntă!

(Tare.)

Unde mergi?

ȚĂRANUL

La munca mea.

DON ALONSO

Cine te-a-nvățat ăst cînt
plin de jale și frămînt ?

ȚĂRANUL

În Medina, cineva.

DON ALONSO

Mie-mi spun toți Cavalerul
din Olmedo — și sînt viu.

ȚĂRANUL

Eu, señor, atîta știu...
Aibă-mi-te-n pază Cerul.
Una, Fabia, mi-a spus
cîntecul, iar eu, degrabă,
l-am cîntat... Atîta treabă
mi-a cerut... Mă-nchin supus,
dar ăst rîu, zău, să nu-l treci,
ci te-ntoarce...

DON ALONSO

Nobil sînt,
nu un laș pe-acest pămînt.

ȚĂRANUL

Toantă ți-i bravura deci !
La Medina să te duci !

DON ALONSO

Hai cu mine.

ȚĂRANUL

Nu pot.
(Iese din scenă.)

SCENA XX

DON ALONSO
(singur)

Teama,
ah, te face să vezi iama
cum spre tine dau năluci !
Ei, ascultă... Nu mai este !
Unde s-a topit, încît
pașii-abia de-i mai aud !
Hei, țăranule, așteaptă !
Doar ecoul îmi răspunde
tot „Așteaptă !"... Simt că mor !
Însă cîntecu-i făcut
pentru unul din Olmedo,
omorît pe acest drum,
de alți oameni, din Medina !
Iar eu sînt la jumătatea
drumului ! Dacă mă-ntorc,
ce-or să zică ? Dar aud
pași și glasuri... Spre Olmedo
dacă merg, mă duc cu ei.

SCENA XXI

DON RODRIGO, DON FERNANDO, MENDO, slujitori, DON ALONSO

DON RODRIGO

Cine ești ?

DON ALONSO

Un om, nu vezi ?

DON FERNANDO

Stai !

DON ALONSO

Ei, ascultaţi, señores,
de nevoia vă împinge
la o faptă ca aceasta,
pîn' la casa mea mai sînt
cîţiva paşi... Veniţi cu mine...
Nu mă uit la bani, căci, ziua,
îi împart cu toţi aceia
ce onoarea-mi fac să-mi ceară.

DON RODRIGO

Te descinge de-arme-ndată !

DON ALONSO

Dar de ce ?

DON RODRIGO

Să le predai.

DON ALONSO

Ştiţi voi cine sînt ?

DON FERNANDO

Da, ştim :
ăla din Olmedo care
e omorîtor de tauri,
şi cînd vine la Medina,
trufaş şi netrebnic, cată
să-i sfideze pe localnici ;
om ce casa-i pîngăreşte
lui don Pedro, tot umblînd
cu vrăji şi cu codoşlîcuri.

DON ALONSO

Nobili de sînteţi, aveaţi
timp acolo să-mi vorbiţi,
nu aici, pe drum, cînd singur
mă îndrept spre casa mea.
La grilaj puteai să-mi spui
ce aveai de spus, cînd capa
ţi-ai pierdut, fugind de frică,
nu cu haita după tine,
şi la miez de noapte... Însă,
ticăloşilor, respectul
meu eu vi-l arăt îndată !
Mulţi sînteţi, dar prea puţini
pentru încercata-mi spadă !

(Se bat.)

DON RODRIGO

Nu vin să-ţi arunc mînuşa,
ci să te ucid, căci altfel,
într-o luptă corp la corp,
m-aş fi dezbărat de tine !

(Lui Mendo.)

Trage, Mendo !

(Focuri de archebuză în culise.)

DON ALONSO

Trădători,
laşi ce sînteţi ! Nu puteaţi,
fără armele de foc,
să mă omorîţi nicicînd !
Doamne, mor ! *(Cade.)*

DON FERNANDO

Tragi bine, Mendo !

(Don Rodrigo, don Fernando şi oamenii lor ies din scenă.)

DON ALONSO

Prea puțin ținut-am seamă,
vai, de semnele cerești !
M-a trădat bravura mea
și am fost ucis de pizmă
și de crunta gelozie !
Vai, vai mie ! Ce pot face
Singur și în cîmp deschis ?

SCENA XXII

TELLO, DON ALONSO

TELLO

Au băgat în mine groaza
oamenii-ăia ce, călare,
spre Medina-n cîrd goneau...
I-am strigat — nu mi-au răspuns...
Tremur tot... Ăsta-i semn rău !

DON ALONSO

Dumnezeule, ajută-mi !
Fie-ți milă ! Mor ! Tu știi
că înspre Inés m-a tras
gînd curat de cununie !
Ay, Inés !

TELLO

Aud ecouri
de jelanii triste foarte...
Dintr-acolo vin — și cel
care-atît de jalnic plînge
nu este de drum departe.
Sînge nu mai am în vine,
și măciucă s-a făcut

părul meu — de-mi poate ţine
pălăria în văzduh
doar un singur firicel!
Ah, hidalgo!

DON ALONSO

Cine este?

TELLO

Doamne, cum să mă-ndoiesc
de ce văd cu ochii mei?
E stăpînul meu! E chiar
don Alonso!

DON ALONSO

Tello, dragă.
fii binevenit.

TELLO

Señor.
cum pot fi binevenit,
cînd ajuns-am prea tîrziu?
Cum, cînd baltă eşti, de sînge?
Trădători, laşi, cîini, vă-ntoarceţi
şi mă omorîţi pe loc,
căci ucisu-l-aţi voi, lifte,
ah, pe cel mai falnic, nobil,
brav şi chipeş cavaler
care spada a încins
în Castilia vreodată!

DON ALONSO

Tello, Tello, îmi rămîne
timp acum doar pentru suflet!
Tello, pe-al tău cal, în grabă,
la părinţi mă du, să-i văd.

TELLO

O, ce bune vești le duc
de la marile serbări
din Medina ! Ce-o să zică
tatăl tău, bătrînul nobil ?
Ce-o să facă-a ta măicuță ?
Ce-o să zică țara ta ?
Răzbunare, ceruri sfinte !

(Îl duce pe don Alonso.)

SCENA XXIII

Sală în reședința regelui la Medina

DON PEDRO, DOÑA INÉS, DOÑA LEONOR, FABIA, ANA

DOÑA INÉS

Vai, ce de favoruri !

DON PEDRO

Este
rege generos... Stăpînă,
dar și darnică-a lui mînă
fu în zilele aceste.
E Medina noastră tare
mulțumită... Eu — la fel...
Mîna-i sărutați, căci el...

DOÑA LEONOR

Tot i-i gîndul la plecare ?

DON PEDRO

Da : infantul îl așteaptă
la Toledo... Insă eu
jur să-i fiu fidel mereu

pentru dărnicia-i dreaptă,
ce pe toţi ne-nalţă,-n veci.

DOÑA LEONOR

Ai de ce fi mulţumit.

DON PEDRO

Sînt în Burgos alcaid !
Mîna sărutaţi-i deci !

DOÑA INÉS
(aparte, Fabiei)

Ah, lipseşte cineva !

FABIA

Ei, norocul îţi cam strică !

DOÑA INÉS

Zău, de presimţiri mi-e frică,
chiar de ieri.

FABIA

Copila mea,
eu acum mă tem mai mult
de ce mîine te aşteaptă,
căci prin orişicare faptă
drumul soartei e ocult.
Nimeni nu-şi ghiceşte soartea,
ce-i ascunsă orişicui.

DOÑA INÉS

Groaznică e lipsa lui —
mai cumplită-i decît moartea.

DON PEDRO

Totul, draga mea Inés,
ce-am dorit — eu am... Dar ştii,
oare nu poţi părăsi

drumul ce ți l-ai ales ?
O, nu te silesc, dar tare
mi te-aș vrea căsătorită !

DOÑA INÉS

Calea mea e neclintită
și întoarcere nu are.
Nu pricep cum nu-nțelegi !

DON PEDRO

Ce să înțeleg ?

DOÑA LEONOR

Fii bun,
adevărul eu ți-l spun :
vrea alt mire !

DON PEDRO
(lui Inés)

Crunte legi
îmi impui și tu, Inés !
De mi-aș fi închipuit,
crede-mă că, negreșit,
mire nu ți-aș fi ales !

DOÑA LEONOR

Gîndul pe Inés o duce
spre un falnic cavaler,
ce de-al nostru rege, ieri,
onorat a fost c-o cruce.
E dorință de mărire
și-i cinstită, totodată.

DON PEDRO

Ei, dacă-l iubești tu, fată,
și e vrednic, — eu de mire
cum să nu-l doresc ? Voinic e ?

Te mărită, scumpă fiică!
Şi îl cheamă, cum, adică?

DOÑA LEONOR

E don Alonso Manrique.

DON PEDRO

De ştiam, ce chef făceam!
Ala din Olmedo?

DOÑA LEONOR

Da.

DON PEDRO

Te felicit, fiica mea,
că-i descins din nobil neam.
Măi, dar ce isteaţă eşti!
Eu mă speriam, ca taţii,
că ai altfel de-nclinaţii,
vrînd să te monahiceşti!
Dar vorbeşte — nu sta mută!

DOÑA INÉS

E departe Leonor
de ce-am vrut şi-aş vrea, señor;
gîndul ea mi-l cam strămută.

DON PEDRO

Lasă-le pe astea... Mie
mult îmi place ce-ai ales,
mai ales că vrei, Inés,
splendidă căsătorie.
Soţ îţi este el de azi,
şi sînt mîndru c-o să am
ginere de nobil neam,
bogat, chipeş şi viteaz.

DOÑA INÉS

Tălpile-ţi sărut... Nebună
azi de fericire sînt !
Fabia...

FABIA

Binecuvînt
gîndul tău... *(Aparte.)* Dar nu-i a bună !

DOÑA LEONOR

Regele !

SCENA XXIV

REGELE, CONETABILUL, DON RODRIGO, DON FERNANDO
suită, aceiaşi

DON PEDRO
(fiicei lui)

Să-i sărutaţi
mîna !

DOÑA INÉS

Cu plăcere, tată !

DON PEDRO

Tălpile-ţi sărut, Alteţă,
pentru cinstea mie dată,
cum şi fiicelor iubite,
prin faptul c-am fost numit
mare alcaid în Burgos.

REGELE

E răsplată meritată
pentru marile servicii
ce mi le-ai făcut, don Pedro.

DON PEDRO

Majestate, pe vecie
să-ţi slujesc îmi e dorinţa.

REGELE

Şi sînteţi căsătorite ?

DOÑA INÉS

Nu, alteţă.

REGELE

Cum vă cheamă ?

DOÑA INÉS

Pe mine, Inés.

REGELE

Pe tine ?

DOÑA LEONOR

Leonor.

CONETABILUL

Don Pedro, sigur,
merită doi mîndri gineri,
care sînt aici, de faţă ;
însumi pentru ei, señor,
pun oricînd o vorbă bună,
ba chiar vin cu rugămintea
ca al nostru mare rege
cu-a sa mînă să-i cunune.

REGELE

Care sînt cei doi ?

DON RODRIGO

Mărite,
pe Inés eu mi-o doresc.
prin regească învoire.

DON FERNANDO

Iar eu doñei Leonor
viața mi-o supun pe veci.

REGELE

Ei, don Pedro, bărbați chipeși
și voinici îți vor fi gineri !

DON PEDRO

Majestate, pe Inés
n-o pot da lui don Rodrigo,
căci e gata măritată
cu don Alonso Manrique,
cavalerul din Olmedo.
pe care Măria-Ta
l-a cinstit cu scump veșmînt.

REGELE

Îți făgăduiesc, don Pedro,
că la el mă voi gîndi
iar, cu cel dintîi prilej.

DON RODRIGO
(aparte, lui don Fernando)

Ce sfîrșit neașteptat !

DON FERNANDO
(aparte, lui don Rodrigo)

Fii precaut...

REGELE

Căci e om
cu mari merite, se știe.

SCENA XXV

TELLO
aceiaşi

TELLO
(din culise)

Ah, lăsaţi-mă să intru !

REGELE

Cine-l turbură pe rege !

CONETABILUL

E un scutier oprit
de străjeri, Alteţă... Cere
regelui să îi vorbească.

REGELE

Da, să intre.

CONETABILUL

Greu plîngînd
vine el, cerînd dreptate.

REGELE

Datoria mea de rege
asta e : să fac dreptate...
Sceptrul ce îl port mi-o cere.

(Tello intră în scenă.)

TELLO

Don Juan, o, mare rege
neînvins, ce stăpînești
mîndrul fericit regat
al Castiliei slăvite,
pizmuit de mulţi fiind, —
cu un cavaler de vază
la Medina am venit

ca să cer dreptate-n contra
a doi trădători netrebnici.
Dar, în zelul lor, străjerii,
iată, l-au lăsat la poartă,
leșinat — poate chiar mort.
Eu, ce l-am slujit cu drag,
mi-am îngăduit atunci
peste gărzi să trec, urechea-
ta chiar cutezînd s-o supăr.
Rege preamărit, m-ascultă,
ceru-n mînă de ți-a pus
al dreptății lui toiag,
ca să-i pedepsești pe cei răi
și să-i răsplătești pe cei buni
prin regească judecată ;
Rege drept, în seara aia
de din crucea lunii mai,
cînd serbările sfîrșiră
la Medina, dovedind
că acolo unde-i Crucea
nasc și brave simțăminte,
a pornit către Olmedo
cavalerul don Alonso,
ce-i al meu stăpîn ilustru
și care s-a bucurat
de regeasca prețuire,
spre a-și liniști părinții,
care se cădea să vadă
cum că a scăpat de toți
taurii ce nu-s atît
de primejdioși cum crunții
lui dușmani se arătară ;
Eu rămas-am la Medina,
grije trebuind să am
de cai și harnașamente.
Noaptea se afla la mijloc,

tocmai între cei doi poli,
spadă dăruind trădării,
mînă lungă tîlhăriei
și picioare repezi fricii,
cînd pornii pe urma lui;
Ci trecînd eu de un rîu,
ce e vad și semn în drum,
șase oameni azării
cum goneau către Medina,
de-a-n călare, turburați;
căci chiar de erau în ceață,
parcă-i speria ceva;
Luna, care răsărit-a
mai tîrziu în noaptea asta,
cu un chip ca plin de sînge,
să-i cunosc m-a ajutat
pe cei doi, căci, poate, cerul,
cu-ale razelor lui barde,
luminează și tăcerea
beznelor, dezvăluind
chipul fărdelegii, căci
nu sînt taine omenești
care s-ar putea ascunde
de-ai lui Dumnezeu ochi treji;
Am pășit nainte și,
o, vai mie, l-am văzut
pe al meu iubit stăpîn
cum zăcea în lac de sînge.
Rege preamărit, aici
nu-mi pot stăpîni nici plînsul,
nici simțirea să-mi ascund.
L-am suit pe cal, plin încă
de atît curaj, încît
puteau crede ucigașii
cum că nu l-au omorît.
Cînd ajuns-am la Olmedo,

mai era în viață încă,
vai, atît cît să audă
binecuvîntarea celor
doi bătrîni sărmani, zdrobiți,
care rănile-i scăldară-n
lacrimi calde și săruturi.
Și-a-mbrăcat în doliu casa,
cum și țara lui natală,
dar înmormîntarea lui
va fi ca a unei păsări
Fenix, preamărite rege,
căci trăi-va, după moarte,
veșnic pe-ale Faimei limbi,
cu slăvire pomenit,
învingînd și schimbătoarea
slabă omenească fire,
cum și-a timpului uitare.

REGELE

Ce-ntîmplare cruntă, tristă!

DOÑA INÉS

O, vai mie!

DON PEDRO

Nu, Inés...
Bocetul și plînsul tău
le păstrează, pentru-acasă.
. . . . . .

DOÑA INÉS

Ce ți-am spus c-aș vrea, în glumă,
tată drag, azi să-mi îngădui
cu adevărat te rog.
Iară ție, rege drept
și mărinimos, îți cer

sabia dreptății tale
să lovească în acești
doi netrebnici.

REGELE
(lui Tello)

Spune-mi care
îi sînt ucigașii, dacă
i-ai văzut și cunoscut!
Unde sînt? Pe cerul sfînt,
jur că n-am să plec de-aici
cît nu-i văd legați în lanțuri!

TELLO

Doamne, sînt aici, de față:
cel dintîi e don Rodrigo,
don Fernando cel de-al doilea.

CONETABILUL

Fărdelegea-i dovedită
chiar prin turburarea lor.

DON RODRIGO

Preamărite...

REGELE

Puși în lanțuri
fie chiar acum, iar mîine,
pe un eșafod înalt,
să-i scurtați de cap!... Și-aici
se sfîrșește tragedia
Cavalerul din Olmedo.

SFÎRȘIT